

TECHNIKA i USOC

NR 4 (85)

IV kwartał 2015

Cena 20,00 zł

ISSN 1425-2872

**Cudzoziemiec jako osoba uprawniona
do uzyskania zaświadczenia o stanie cywilnym**

**Migracja aktów stanu cywilnego
z dotychczasowych systemów Techniki IT**

strona

4 Michał Wojewoda

Cudzoziemiec jako osoba uprawniona do uzyskania zaświadczenia o stanie cywilnym

11 Krystyna Gładych

Odtworzenie treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego

13 Redakcja

Migracja aktów stanu cywilnego z dotychczasowych systemów Techniki IT za pośrednictwem aplikacji ŹRÓDŁO - dodatkowe funkcjonalności w kontekście najnowszych wymagań

21 Edmund Olczak

Konferencja w Krakowie

23 Galeria

Cudzoziemiec jako osoba uprawniona do uzyskania zaświadczenia o stanie cywilnym

Zaświadczenie o stanie cywilnym – jako nowy typ dokumentu wydanego z rejestru stanu cywilnego zgodnie z ustawą z 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego – od samego początku budzi żywe reakcje komentatorów. Jego wprowadzenie do prawa polskiego przyciągnęło uwagę nie tylko specjalistów zajmujących się problematyką rejestracji stanu cywilnego oraz kierowników USC sporządzających takie zaświadczenia, ale także szerokiej opinii publicznej.(..)

Str. 4

Migracja aktów stanu cywilnego z dotychczasowych systemów Techniki IT za pośrednictwem aplikacji ŹRÓDŁO - dodatkowe funkcjonalności w kontekście najnowszych wymagań

(..)W założeniach ustawy proces migracji dziesiątków milionów aktów stanu cywilnego sporządzonych przez okres blisko 100 lat w kilkuset tysiącach papierowych ksiąg stanu cywilnego, zostanie wykonany bez dodatkowych kosztów, w ramach wypełniania codziennych obowiązków przez urzędników stanu cywilnego. Jednakże liczne doniesienia prasowe, potwierdzone przez użytkowników aplikacji wspierających wskazują, że migracja aktów posiadających wzmianki przebiega z dużym opóźnieniem. W dużych urzędach stanu cywilnego rosną zaległości w zakresie wydawania odpisów z aktów, które wymagają migracji - zarówno z papierowych ksiąg jak i danych zgromadzonych w lokalnych systemach komputerowych.(..)

Str. 13

foto. UM Nysa

OGÓLNOPOLSKI
BIULETYN INFORMACYJNY
DLA URZĘDÓW STANU CYWILNEGO

NR 4 (85), IV kwartał 2015 r.

REDAKTOR NACZELNY – Władysław PENAR

REDAKCJA

Natalia PENAR-BIAŁY – e-mail: biuletyn@technikait.com.pl

ZG S USC

ADRES REDAKCJI

ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice

tel. 32 338 38 21, faks 32 338 38 01

e-mail: sekretariat@technikait.com.pl

DTP – Lechosław Węglorz

DRUK: Na-Druk, ul. Dubois 16, 44-100 Gliwice

Nakład 600 egz. Niniejszy numer zamknięto 19.12.2015 r.

WYDAWCA I KOLPORTER

TECHNIKA IT S.A. ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice

tel. 32 338 38 21, faks 32 338 38 71

Miniony rok był przełomowy w historii rejestracji stanu cywilnego w Polsce. Od 1 września 2015 roku we wszystkich urzędach stanu cywilnego ostatecznie zaprzestano rejestrowania urodzeń, małżeństw i zgonów w papierowych księgach oraz wydawania z nich odpisów i zaświadczeń. Nastąpiła centralizacja rejestrów: stanu cywilnego, ewidencji ludności i dowodów osobistych, która pozwoliła na automatyczną wymianę danych pomiędzy rejestrami, a w konsekwencji wyeliminować z obiegu dokumenty papierowe. Realne korzyści wynikające z budowy Rejestru Stanu Cywilnego będzie można ocenić po przeniesieniu do niego aktów stanu cywilnego, przechowywanych obecnie w papierowych księgach oraz w lokalnych systemach komputerowych. Na około 90 mln aktów z okresu cywilnej rejestracji aktów stanu cywilnego, blisko połowa została wpisana do kilkunastu dostępnych na rynku aplikacji wspierających pracę urzędów. Przeniesienie tych aktów do centralnego rejestru to skomplikowany proces, o którym piszemy na stronie 13. Obecnie możliwe jest przenoszenie do SRP tylko pojedynczych aktów. Funkcjonalność ta jest stale doskonalona i usprawniana. Należy jednak dążyć do uruchomienia „migracji” czyli masowego przenoszenia całych ksiąg, a nawet roczników.

Zachęcamy do przeczytania artykułu dr Michała Wojewody o wydawaniu z rejestru stanu cywilnego nowego typu dokumentu jakim jest zaświadczenie o stanie cywilnym zgodnie z przepisami nowej ustawy z 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego oraz artykułu pani Krystyny Gładych omawiającego nowe zasady przyjmowania wraz z wnioskiem o odtworzenie aktu - zagranicznych dokumentów stanu cywilnego.

Wydarzenia minionego roku przysłoniły zbliżający się jubileusz siedemdziesięciu lat funkcjonowania na terytorium państwa polskiego jednolitej cywilnej rejestracji stanu cywilnego. Na stronach Biuletyn „Technika i USC” relacjonowaliśmy centralne uroczystości 50 - lecia powołania Urzędów Stanu Cywilnego, które odbyły się 26 września 1996 roku. Wcześniej, w roku 1995 w pierwszym numerze biuletynu relacjonowaliśmy I Walne Zgromadzenie S USC, które odbyło się w styczniu 1994 roku w Łodzi.

Bieżący, 85 numer wydawanego od ponad dwudziestu lat biuletynu **jest ostatnim numerem wydawanym w wersji papierowej**. Od roku 2016 Biuletyn „TiUSC” będzie wydawany w wersji elektronicznej i przesyłany bezpłatnie na wskazany adres poczty elektronicznej do urzędów, które podpisały umowę o asystę techniczną, podobnie jak jest dystrybuowany newsletter „USC | Biuletyn informacyjny”. Planujemy zachować charakter informacyjny papierowego biuletynu i nadal publikować artykuły z zakresu rejestracji stanu cywilnego oraz informatyzacji urzędów.

Wszystkim wytrwałym czytelnikom Biuletynu pragnę złożyć serdeczne życzenia zdrowych i wesołych świąt Bożego Narodzenia i szczęśliwego Nowego Roku.

Redaktor Naczelny

Władysław Penar

Dr Michał
Wojewoda
Uniwersytet
Łódzki

1. Wstęp

Zaświadczenie o stanie cywilnym – jako nowy typ dokumentu wydawanego z rejestru stanu cywilnego zgodnie z ustawą z 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego¹ – od samego początku budzi żywe reakcje komentatorów. Jego wprowadzenie do prawa polskiego przyciągnęło uwagę nie tylko specjalistów zajmujących się problematyką rejestracji stanu cywilnego oraz kierowników USC sporządzających takie zaświadczenia, ale także szerokiej opinii publicznej. Tak powszechne zainteresowanie tą nową konstrukcją wiąże się z faktem, że jednym z potencjalnych sposobów wykorzystania zaświadczenia o stanie cywilnym jest przedstawienie go w celu wykazania stanu bezżennego w toku procedur poprzedzających zawarcie za granicą związku partnerskiego, czy małżeństwa homoseksualnego. Niniejszy autor szeroko zajmował się wspomnianą konstrukcją, z uwzględnieniem problemów odnoszących się do związków nieznanymi prawu polskiemu, w publikacji zamieszczonej w poprzednim (podwójnym) numerze biuletynu „Technika i USC”². Zagadnień trudnych, a przy tym ciekawych oraz budzących wątpliwości praktyczne jest jednak, w odniesieniu do zaświadczenia, znacznie więcej. Wśród różnych

kwestii szczegółowych, jakie poruszałem w swych dotychczasowych publikacjach, rozważałem już także kwestię zaświadczenia o stanie cywilnym sporządzanego na wniosek cudzoziemca. W reakcji na wątpliwości sygnalizowane przez przedstawicieli praktyki, po przeanalizowaniu obowiązujących przepisów zaprezentowałem stanowisko, zgodnie z którym dokument może być wydany każdej osobie fizycznej, niezależnie od jej obywatelstwa, o ile jest ona objęta polskim systemem rejestracji

liczności podlegające ujawnieniu w treści zaświadczenia⁴. Jedynym ograniczeniem o charakterze podmiotowym jest wymaganie dotyczące odpowiedniego wieku i stanu psychicznego osoby ubiegającej się o zaświadczenie. W ramach wniosku o wydanie dokumentu, którego elementy wymienia art. 49 ust. 1 p.a.s.c., ma się bowiem znaleźć oświadczenie zainteresowanego o nieistnieniu okoliczności, mających wpływ na stan cywilny, nieodzwierciedlonych w rejestrze stanu cywilnego. Jest ono

CUDZOZIEMIEC JAKO OSOBA UPRAWNIONA DO UZYSKANIA ZAŚWIADCZENIA O STANIE CYWILNYM

stanu cywilnego³. Musi bowiem istnieć krajowy akt stanu cywilnego, dotyczący danej osoby, który pozwoli ustalić oko-

składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia (zob. art. 49 ust. 1 pkt 2 p.a.s.c.). Ten obligatoryjny element wniosku nakazuje przyjąć, że legitymację do domagania się wydania zaświadczenia o stanie cywilnym ma tylko taka osoba, która złoży wymagane przez ustawę oświadczenie i może ponosić związaną z nim odpowiedzialność karną, przewidzianą w art. 233 k.k. W praktyce oznacza to, że wnioskodawca musi mieć ukończone 17 lat⁵ i być w stanie psychicznym pozwalającym na świadome

1 Dz.U. z 2014 r., poz. 1741 ze zm., dalej „p.a.s.c.”

2 Zob. M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym*, cz. I oraz cz. II, *Technika i USC* 2015, nr 2-3 (83-84), s. 4-28. Te same wypowiedzi ukazały się – w nieco tylko zmodyfikowanej formie – na łamach *Kwartalnika Prawa Prywatnego*, zob. M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym – nowa konstrukcja w prawie o aktach stanu cywilnego*, *KPP* 2015, z. 1, s. 31-56 oraz *Zaświadczenie o stanie cywilnym a małżeństwa jedнопłciowe i związki partnerskie zawierane za granicą*, *KPP* 2015, z. 3, s. 693-725.

3 W całym artykule będę się posługiwał sformułowaniem „polski system rejestracji stanu cywilnego” mając na myśli zarówno papierowe księgi stanu cywilnego prowadzone na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów, jak i obecny elektroniczny rejestr stanu cywilnego. Należy przy tym pamiętać, że choć zaświadczenie jest zawsze wydawane z obecnie funkcjonującego rejestru, to jego sporządzenie będzie często wymagać uprzedniej „migracji” stosownych aktów stanu cywilnego, zawartych w dotychczasowych księgach (zob. art. 125 ust. 2 p.a.s.c.). Odnośnie do przepisania do nowego rejestru aktów sporządzanych wcześniej w formie papierowej, zob. M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym (cz. I) – nowa konstrukcja w prawie o aktach stanu cywilnego z 2014 r.*, *Technika i USC* 2015, nr 2-3, s. 13-14.

4 M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym (cz. I) – nowa konstrukcja...*, s. 7.

5 Zob. art. 10 §1 k.k.

złożenie oświadczenia na temat swego stanu cywilnego⁶.

Sprawa wymaga jednak, jak się wydaje, dokładniejszego rozważenia, gdyż w literaturze pojawił się także odmienny pogląd, wykluczający możliwość sporządzenia zaświadczenia na wniosek cudzoziemca⁷. Wypowiadająca się w tej kwestii I. Basior przyjmuje, że zaświadczenie o stanie cywilnym może być wydane tylko obywatelowi polskiemu. Jej zdaniem „wynika to nie tylko z faktu, że wydaje się je z rejestru stanu cywilnego, w którym zamieszczone są dane wymienione w aktach stanu cywilnego i w rejestrze PESEL, lecz także z przepisów kodeksu cywilnego oraz ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe⁸”. Następnie autorka powołuje się na okoliczność, że stan cywilny należy do dóbr osobistych, chronionych między innymi przez kodeks cywilny (art. 23 k.c.). Zgodnie zaś z regułą kolizyjną zawartą w art. 16 p.p.m. dobra osobiste podlegają prawu ojczystemu. Właśnie to ma przesądzać, że oceny stanu cywilnego cudzoziemca nie może dokonywać organ polski. Dodatkowy argument przeciwko wydawaniu zaświadczeń o stanie cywilnym cudzoziemcom dotyczy zaś faktu, że „rejestr stanu cywilnego nie uwzględnia związków nieznanymi prawu polskiemu”. Chodzi zatem o to, jak się należy domyślać, że zaświadczenie nie zawsze przedstawiałoby rzeczywisty stan cywilny cudzoziemca, gdyby pozostawał on w takim związku.

Zaprezentowany przed chwilą pogląd nie jest przekonujący. Niektóre z postawionych tez można zasadnie kwestionować, w tym stwierdzenie na temat nieuwzględniania w krajowym rejestrze informacji na temat związków nieznanymi prawu polskiemu. Z kolei argumentacja odwołująca się do Kodeksu cywilnego oraz do ustawy Prawo prywatne międzynarodowe najwyraźniej opiera się na błędnym założeniu, że przy wydawaniu zaświadczenia rozstrzygana jest kwestia

stanu cywilnego cudzoziemca, podczas gdy dokument ma w istocie znaczenie czysto deklaratywne. Cały problem warto zatem jeszcze raz dokładnie przeanalizować, czemu są poświęcone dalsze wywody w niniejszym artykule.

2. Legitymacja do ubiegania się o zaświadczenie w świetle przepisów ustawy

Rozpocząć wypada od wykładni postanowień Prawa o aktach stanu cywilnego, które bezpośrednio dotyczą zasad wydawania zaświadczenia o stanie cywilnym. Należy z góry powiedzieć, że lektura art. 44 oraz art. 49 p.a.s.c., które mają w tym zakresie podstawowe znaczenie, w żadnym razie nie uprawnia do stwierdzenia, że o analizowany dokument może się ubiegać tylko obywatel polski.

Warto zauważyć, że artykuł 44 ust. 1 p.a.s.c. wymienia kilka różnych typów dokumentów wydawanych z rejestru stanu cywilnego. Są to odpisy zupełne i skrócone aktów stanu cywilnego, zaświadczenia o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze danych dotyczących wskazanej osoby i wreszcie zaświadczenia o stanie cywilnym. W odniesieniu do żadnego z tych dokumentów nie pojawia się ograniczenie podmiotowe oparte na kryterium obywatelstwa. Ograniczenia takiego nie znajdziemy także w art. 49 p.a.s.c., który szczegółowo reguluje zasady sporządzania zaświadczenia o stanie cywilnym. Powołany przepis stanowi jedynie ogólnikowo, że dokument jest wydawany osobie, której dotyczy (art. 49 ust. 3 p.a.s.c.).

Takie stanowisko polskiego ustawodawcy, który w odniesieniu do dokumentów wydawanych z rejestru nie wprowadza rozróżnienia opartego na kryterium obywatelstwa, należy widzieć jako konsekwencję jednej z zasad rządzących systemem rejestracji stanu cywilnego, jaką jest zasada powszechności. Na gruncie kolejnych regulacji poświęconych rejestracji stanu cywilnego w Polsce nigdy nie ulegało wątpliwości, że zarejestrowaniu w krajowym systemie podlegają wszystkie przypadki zawarcia małżeństwa, urodzenia lub zgonu, które miały

miejsce na terytorium naszego państwa, niezależnie od obywatelstwa osób, których te zdarzenia dotyczą⁹. Niekiedy formułowane były nawet ogólniejsze stwierdzenia, zgodnie z którymi unormowania prawa o aktach stanu cywilnego „dotyczą przebywających w Polsce osób fizycznych, bez względu na ich obywatelstwo, a więc zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców”¹⁰. Pod rządami obecnie obowiązującej ustawy z 2014 r. sytuacja nie uległa zmianie. Wszystkie trzy typy zdarzeń podlegających rejestracji (urodzenie, małżeństwo, zgon), jeżeli mają miejsce w Polsce, są obligatoryjnie odnotowywane w nowym, elektronicznym rejestrze stanu cywilnego. W oczywisty sposób odnosi się to również do zdarzeń, które dotyczą cudzoziemców. W konsekwencji, nie może budzić wątpliwości, że także cudzoziemcom mogą być wydawane odpisy aktów stanu cywilnego (zupełne i skrócone) oraz pozostałe rodzaje dokumentów przewidzianych w art. 44 ust. 1 p.a.s.c. w zakresie, w jakim chodzi o sytuację konkretnej osoby, odnotowaną w polskim systemie. Jak już powiedziano, żaden przepis ustawy nie daje podstaw, by zaświadczenie o stanie cywilnym traktować odmiennie niż na przykład odpis aktu stanu cywilnego.

Co więcej, brzmienie art. 49 ust. 1 p.a.s.c., który określa elementy wniosku o wydanie zaświadczenia, przynajmniej pośrednio wskazuje, że o dokument ten mogą ubiegać się także osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa. Wymagając bowiem wskazania numeru PESEL wnioskodawcy, ustawa zastrzega jednocześnie, że obowiązek ten jest aktualny tylko wtedy, gdy numer taki został nadany. I choć wyjątkowo może się zdarzyć, że krajowym systemem rejestracji objęty jest obywatel

6 M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym (cz. I) – nowa konstrukcja...*, s. 8.

7 Zob. I. Basior, [w:] *Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem*, red. A. Czajkowska, Warszawa 2015, uwagi do art. 49 p.a.s.c., s. 102-103, pkt. 8.

8 Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r., tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 1792, dalej „p.p.m.”

9 Na gruncie ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego z 29 września 1986 r. zob. wypowiedzi takich autorów jak A. Czajkowska, E. Pachniewska, *Prawo o aktach stanu cywilnego. Komentarz. Orzecznictwo. Wzory dokumentów i pism*, wyd. 4, Warszawa 2009, s. 21, pkt 7; M. Albinia, A. Czajkowska, *Prawo o aktach stanu cywilnego z objaśnieniami*, Warszawa 1989, s. 9, pkt 2.

10 Zob. K. Gonderek, A. Ustowska, *Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem*, Warszawa 1991, s. 12.

polski nieposiadający numeru PESEL¹¹, to jednak najczęściej powołane zastrzeżenie będzie dotyczyć właśnie cudzoziemców (którym numer PESEL jest nadawany tylko pod szczególnymi warunkami¹²). Jak zatem widać, przepisy regulujące wydawanie zaświadczenia o stanie cywilnym nie tylko nie wprowadzają zasady, że dokument może otrzymać wyłącznie obywatel polski, ale mogą raczej służyć wykazaniu tezy przeciwnej.

Tymczasem warto pamiętać, że Prawo o aktach stanu cywilnego z 2014 r. zna przypadki, w których określona regulacja zostaje ograniczona podmiotowo i to właśnie przy użyciu kryterium obywatelstwa. Przykładem dokumentu, który – co do zasady – nie może być wydany obywate-

lowi obcego państwa jest zaświadczenie stwierdzające, że dana osoba zgodnie z prawem polskim może zawrzeć małżeństwo (art. 83 p.a.s.c.)¹³. Ograniczenie podmiotowe wynika tu wprost z dyspozycji art. 83 ust. 1 p.a.s.c. W kwestii tej został przewidziany tylko jeden wyjątek. Jak stanowi powołany przepis, oprócz obywateli polskich wspomniane zaświadczenie może otrzymać cudzoziemiec, jeżeli jego możliwość zawarcia małżeństwa – zgodnie z przepisami ustawy Prawo prywatne międzynarodowe z 2011 r. – podlega prawu polskiego¹⁴.

13 Odnośnie do zaświadczenia z art. 83 p.a.s.c., zob. M. Wojewoda, *Zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo - geneza, znaczenie praktyczne oraz zasady wydawania*, *Metryka* 2015, nr 2, s. 15 i nast.

14 Chodzi zasadniczo o bezpaństwowców, którzy mają w Polsce domicyl (miejsce zamieszkania lub – w jego braku – miejsce zwykłego pobytu) oraz cudzoziemców, którzy uzyskali w Polsce ochronę w związku z faktem, że ich więzy z państwem ojczystym uległy trwałemu zerwaniu z powodu naruszenia w tym państwie podstawowych praw człowieka, zob. art. 3 p.p.m.

Odrębności w sytuacji obywateli polskich i cudzoziemców widać także na gruncie przepisów Prawa o aktach stanu cywilnego dotyczących zawarcia małżeństwa w Polsce. Z jednej strony mamy art. 77 p.a.s.c., który stanowi o zagranicznych dokumentach, jakie ma w pewnych przypadkach przedstawić obywatel polski. Z drugiej zaś strony znajdujemy ogólną regulację art. 79 p.a.s.c., która dotyczy wyłącznie osób nieposiadających polskiego obywatelstwa i wskazuje na ich szczególne obowiązki w zakresie formalności przedmażeńskich.

Powołane przykłady pozwalają sformułować wniosek, że gdyby wolą ustawodawcy było wydawanie zaświadczeń o stanie cywilnym tylko obywatelom polskim, to – podobnie jak we wskazanych wyżej przypadkach – stosowne ograniczenie zostałoby wyraźnie wysłownione w tekście ustawy.

3. Cele zaświadczenia o stanie cywilnym

Dotychczasowe ustalenia – oparte głównie na analizie słowno językowej – warto wzmocnić argumentami odwołującymi się do prac przygotowawczych, poprzedzających uchwalenie nowego Prawa o aktach stanu cywilnego przez Sejm VII kadencji. Zgodnie z uzasadnieniem rządowego projektu ustawy, jaki trafił do łaski marszałkowskiej dnia 18 lipca 2014 r.¹⁵, zaświadczenie o stanie cywilnym miało pozwolić na „miarodajne i aktualne udokumentowanie stanu cywilnego osoby, zarówno przed organami krajowymi, jak i zagranicznymi, na użytek wielu spraw, m.in. podatkowych, ubezpieczeniowych, socjalnych. [...] Zaświadczenie o stanie cywilnym ma uniwersalny charakter i jako jeden dokument zastąpi przedkładanie wielu odpisów aktów stanu cywilnego dotyczących jednej osoby, co uprości postępowanie oraz zmniejszy

11 W praktyce dotyczy to przypadków, gdy akt urodzenia został wprowadzony do polskiego systemu rejestracji w drodze transkrypcji lub został sporządzony przed rozpoczęciem nadawania numerów PESEL w Polsce, a dana osoba nigdy później tego numeru nie uzyskała.

12 Zob. art. 7 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 388 ze zm.

15 Prace Sejmu VII kadencji, druk sejmowy 2620, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/A3F2218065524B31C1257D1C003DB428/%24File/2620.pdf> (ostatni dostęp 20.11.2015 r.).

koszty po stronie obywatela¹⁶. W zacytowanym fragmencie, podobnie jak w pozostałej części uzasadnienia projektu, próżno szukać stwierdzenia, że dokument może być wydawany tylko obywatelom polskim. Tam gdzie pojawia się określenie „obywatel” stanowi ono raczej synonim takich słów jak „osoba fizyczna” lub „jednostka”. W projekcie znajduje się natomiast ważna wskazówka, że analizowane zaświadczenie ma stanowić alternatywę dla odpisów aktów stanu cywilnego wydawanych z polskiego rejestru. Skoro zaś – co nigdy nie było kwestionowane – odpisy stosownych aktów mogą uzyskiwać cudzoziemcy, to powinno im zostać wydane także zaświadczenie o stanie cywilnym. Wreszcie należy zauważyć – co silnie zaakcentowano w tekście uzasadnienia – że zgodnie z wolą projektodawców zaświadczenie było od początku widziane jako dokument, który będzie służył wykazaniu stanu cywilnego także poza granicami Polski. Ma to szczególne znaczenie właśnie w przypadku cudzoziemców, których powiązania z zagranicą są oczywiste, a przy tym zwykle znacznie silniejsze niż w przypadku obywatela polskiego.

4. Możliwość domagania się zaświadczenia a zakaz dyskryminacji

Wniosek, zgodnie z którym także cudzoziemcy mogą wystąpić o wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym można dodatkowo wesprzeć argumentami o charakterze bardziej ogólnym. W praktyce, jak się wydaje, ustawodawca nie mógłby ograniczyć wydawania zaświadczeń do obywateli polskich bez naruszania pewnych wartości konstytucyjnych, jak również zasad prawa unijnego i międzynarodowego. Inne traktowanie cudzoziemca objętego polskim systemem rejestracji stanu cywilnego, w zakresie dokumentów wydawanych z tego rejestru, stanowiłoby bowiem oczywisty przejaw dyskryminacji.

Tymczasem, zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, wszyscy są równi wobec prawa i mogą domagać się równego traktowania przez władze publiczne. Zasada ta bez najmniejszych wątpliwości dotyczy także cudzoziemców. Jej wzmocnieniem jest reguła zawarta w art. 32 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którą nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Skoro państwo obligatoryjnie odnotowuje w publicznym rejestrze pewne okoliczności dotyczące osoby fizycznej, a czyni to bez względu na obywatelstwo danej osoby, to nie może następnie odmówić wydania dokumentu potwierdzającego stan wpisów w rejestrze tylko dlatego, że osoba ta nie ma obywatelstwa polskiego. Warto mieć przy tym na względzie okoliczność, że pewna grupa cudzoziemców, którzy urodzili się w Polsce i stale tu przebywają, jest prawdopodobnie objęta wyłącznie polskim systemem rejestracji. Osoby takie nie mogą zatem uzyskać analogicznego zaświadczenia dokumentującego ich stan cywilny w żadnym innym państwie.

Odmowa wydania dokumentu z uwagi na obce obywatelstwo wnioskodawcy mogłaby również zostać uznana za przejaw dyskryminacji zakazanej przez przepisy Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności¹⁷, a gdy chodzi o obywateli Unii Europejskiej można by mówić o pogwałceniu fundamentalnych zasad Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹⁸. W tym ostatnim przypadku niewydanie zaświadczenia stanowiłoby nie tylko naruszenie zakazu dyskryminacji (art. 18 TFUE), ale dodatkowo mogłoby zostać uznane za przykład niedopuszczalnego ograniczenia swobody przemieszczania się i przebywania na całym terytorium unijnym (art. 21 TFUE). Przedstawienie dokumentu, o którym mowa, może się bowiem okazać niezbędne za granicą w różnych sprawach zawodowych, edukacyjnych lub osobistych. W takim razie,

¹⁷ Zob. art. 14 Konwencji, Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 28 ze zm. Należy przy tym pamiętać, że zakaz dyskryminacji zawarty w Konwencji nie ma charakteru samodzielnego, ale łączy się z korzystaniem z praw i wolności wymienionych w materialnych postanowieniach Konwencji oraz w protokołach do niej.

¹⁸ Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 ze zm.

*gdyby wolą
ustawodawcy
było wydawanie
zaświadczeń
o stanie cywilnym
tylko obywatelom
polskim, to – podobnie
jak we wskazanych
wyżej przypadkach
– stosowne
ograniczenie zostałoby
wyraźnie wystawione
w tekście ustawy.*

niedość otrzymania zaświadczenia w państwie, w którym jest się objętym systemem rejestracji stanu cywilnego, będzie oznaczać oczywiste utrudnienie bieżącego funkcjonowanie danej osoby w innym państwie unijnym.

5. Powody domagania się zaświadczenia o stanie cywilnym przez cudzoziemca

Ostatnio poruszone wątki nakazują dokonać przynajmniej krótkiego przeglądu najważniejszych powodów, dla których cudzoziemiec objęty polskim rejestrem stanu cywilnego mógłby wystąpić o zaświadczenie o stanie cywilnym. Ustalenie tych powodów będzie łatwiejsze, jeśli uwzględnimy art. 49 ust. 2 p.a.s.c., który wyznacza treść analizowanego dokumentu. Z powołanego przepisu wynika, że zaświadczenie zawiera cały szereg składników, które należy uznać za elementy „stanu cywilnego” w rozumieniu definicji legalnej zawartej w art. 2 ust. 1 p.a.s.c. Należą do nich: imię i nazwisko, nazwisko rodowe, data i miejsce urodzenia, płeć oraz pochodzenie od określonych rodziców (art. 49 ust. 2 pkt 1 p.a.s.c.)¹⁹. Najważniejszym jednak

¹⁹ Na temat pojęcia stanu cywilnego oraz jego elementów zob. M. Wojewoda, *Kilka uwag o definicji ‘stanu cywilnego’ w nowej ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego*, *Metryka* 2014, nr 2, s. 17 i nast.

składnikiem dokumentu wydaje się oznaczenie stanu cywilnego w odniesieniu do małżeństwa, a jego rola została podkreślona przez ustawodawcę wyróżnieniem tego elementu w osobnej jednostce redakcyjnej przepisu (zob. art. 49 ust. 2 pkt 2 p.a.s.c.). W praktyce, szczególny walor zaświadczenia o stanie cywilnym ujawnia się przede wszystkim wtedy, gdy dokument potwierdza stan bezzenny jednostki. Inaczej bowiem niż w przypadku pozostałych cech składających się na pojęcie stanu cywilnego, ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego nie przewiduje żadnego innego dokumentu, który w sposób jednoznaczny potwierdzałby, że mamy do czynienia z osobą stanu wolnego²⁰.

Rozważając przydatność zaświadczenia o wskazanej wyżej treści możemy sobie wyobrazić liczne sytuacje, w których cudzoziemiec objęty polskim systemem rejestracji stanu cywilnego może być zainteresowany uzyskaniem takiego dokumentu. Naturalnie, najczęściej zaświadczenie o stanie cywilnym będzie przydatne zainteresowanemu za granicą. Do najważniejszych przypadków, kiedy cudzoziemiec o nie wystąpi należy zaliczyć, jak się wydaje, następujące sytuacje:

- starania o uzyskanie prawa pobytu w określonym państwie, gdy przy składaniu stosownych dokumentów aplikacyjnych ma być wiarygodnie wykazany stan cywilny cudzoziemca;
- zaciągnięcie kredytu, gdy w celu doboru właściwego sposobu zabezpieczenia instytucja finansowa oczekuje potwierdzenia stanu cywilnego, zwłaszcza w odniesieniu do małżeństwa;
- ubieganie się o świadczenia socjalne, dla których istotne znaczenie ma stan osobisty i rodzinny świadczeniobiorcy, a w szczególności jego pozostawanie (lub nie) w związku małżeńskim,
- podjęcie zatrudnienia w okolicznościach, w których pracodawca oczekuje urzędowego udokumentowania stanu cywilnego pracownika;
- zamiar zawarcia małżeństwa lub innego instytucjonalnego związku za

granicą, w sytuacji, gdy konieczne jest wykazanie m.in. stanu bezzennego, a brak jest możliwości uzyskania zaświadczenia o możliwości zawarcia małżeństwa, czy to w państwie ojczystym (które np. dokumentów takich nie wydaje), ani w Polsce (wobec niespełnienia przesłanek z art. 83 p.a.s.c.);

- przygotowania do zawarcia małżeństwa lub innego instytucjonalnego związku, gdy w toku ubiegania się przez przyszłego współmałżonka o własne zaświadczenie o możliwości zawarcia małżeństwa konieczne okazuje się wykazanie stanu bezzennego drugiego z nupturientów, którym jest cudzoziemiec objęty polskim rejestrem²¹.

6. Treść zaświadczenia a rzeczywisty stan cywilny cudzoziemca

W kontekście powołanych wyżej przykładowych sytuacji, w których cudzoziemiec będzie zainteresowany uzyskaniem zaświadczenia o stanie cywilnym, wydanym z polskiego rejestru, należy się odnieść do zastrzeżeń I. Basior, która zakaz wydawania zaświadczeń cudzoziemcom uzasadnia tym, że polski rejestr stanu cywilnego nie uwzględnia związków nieznanymi prawu polskiemu (np. związków partnerskich oraz małżeństw jednopłciowych). Jak się można domyślać, chodzi o obawę, że wydane w Polsce zaświadczenie nie będzie wykazywać rzeczywistego stanu cywilnego danej osoby, ponieważ nie znajduje się w nim informacja o określonym związku zawartym za granicą. W ten sposób może dojść do wprowadzenia w błąd zagranicznego organu działającego w zaufaniu do dokumentu. W końcowym efekcie może to doprowadzić – w zależności od sytuacji – do wyłudzenia określonych świadczeń lub nawet do międzynarodowej bigamii.

Odnosząc się do powyższych obaw, po pierwsze należy zauważyć, że zasygnalizowane zagrożenia wcale nie ograniczają się do związków nieznanymi prawu polskiemu. Dokładnie taki sam skutek

pojawia się przecież, jeżeli cudzoziemiec pozostaje w heteroseksualnym małżeństwie zawartym za granicą, a w Polsce nie doszło do transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa. Także w tej sytuacji polski rejestr stanu cywilnego, w którym znajduje się tylko akt urodzenia cudzoziemca nie będzie zawierał pełnej informacji o jego stanie cywilnym.

Po drugie jednak, co ważniejsze, dokładnie te same zagrożenia istnieją w przypadku obywateli polskich, którzy coraz częściej zawierają za granicą różnego rodzaju związki²². Są wśród nich zarówno klasyczne małżeństwa heteroseksualne, jak i relacje rodzinoprawne nieznanymi prawu polskiemu (związki partnerskie lub małżeństwa jednopłciowe). Należy mieć świadomość, że okoliczność, iż nasze prawo rodzinne nie przewiduje pewnych konstrukcji, nie oznacza, że polski obywatel nie będzie mógł z nich skorzystać za granicą. Obcy ustawodawcy nie zamykają bowiem drogi do zawierania takich związków przez cudzoziemców. Jeżeli w krajowym rejestrze nie znajdzie się następnie żaden ślad zawarcia określonego związku przez obywatela polskiego, to także w tym przypadku wydane zainteresowanemu zaświadczenie o stanie cywilnym nie odda prawidłowo jego sytuacji prawnej. W takim jednak razie, argument, który dotyczy także Polaków nie powinien służyć uzasadnieniu generalnego wykluczenia cudzoziemców z kręgu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o zaświadczenie o stanie cywilnym.

Zasygnalizowanych tu obaw – które dotyczą wydawania zaświadczeń niezgodnych z rzeczywistym stanem prawnym w sytuacji, gdy stan cywilny jednostki został zmodyfikowany za granicą bez pozostawienia śladu w polskim rejestrze – nie należy z pewnością lekceważyć. Są one uzasadnione, choć raz jeszcze trzeba powtórzyć, że w podobnym stopniu do-

20 W przypadku pozostałych elementów stanu cywilnego można je wykazać także przy pomocy odpisu odpowiedniego aktu stanu cywilnego, więcej na ten temat zob. M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym (cz. I)*..., s. 12-13, pkt 7.

21 Również polski ustawodawca wymaga wykazania stanu cywilnego drugiego z nupturientów, jako przesłanki wydania zaświadczenia potwierdzającego możliwość zawarcia małżeństwa według prawa polskiego, zob. art. 83 ust. 2 pkt 2 p.a.s.c.

22 Co więcej, należy mieć świadomość, że istnieje wcale niemała grupa obywateli polskich, którzy choć urodzeni w kraju i przez to objęci polskim systemem rejestracji, obecnie zamieszkują w innych państwach. Informacje na temat zmian poszczególnych elementów ich stanu cywilnego, do których dochodzi za granicą, w wielu przypadkach nie są już później odnotowywane w Polsce.

tyczą obywateli polskich i obcych²³. Należy jednak odnotować, że Prawo o aktach stanu cywilnego z 2014 r. zawiera ważny mechanizm, który ma ograniczyć ryzyko wydawania zaświadczeń nieuwzględniających aktualnej sytuacji osobistej i rodzinnej zainteresowanego. Chodzi o obowiązek złożenia przez wnioskodawcę oświadczenia o nieistnieniu okoliczności, mających wpływ na stan cywilny, które nie są odzwierciedlone w rejestrze stanu cywilnego (zob. art. 49 ust. 1 pkt 2 p.a.s.c.). Bez takiego oświadczenia, które jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej, kierownik USC nie sporządzi zaświadczenia o stanie cywilnym. W razie złożenia fałszywego oświadczenia, odpowiedzialność karna wynikająca z art. 233 k.k. może zaś w równym stopniu dotyczyć obywatela polskiego, jak i cudzoziemca.

Dalej należy też zaznaczyć, że najlepszym sposobem, który służy zminimalizowaniu ryzyka wydawania zaświadczeń o stanie cywilnym niezgodnych z rzeczywistością jest bieżące odnotowywanie w polskim rejestrze wszystkich zdarzeń mających wpływ na stan cywilny danej osoby (obywatela polskiego lub cudzoziemca). Dotyczy to także różnych związków zawieranych za granicą. Niestety brak jest obecnie uniwersalnego międzynarodowego systemu, który zapewniłby przekazywanie informacji pomiędzy urzędami stanu cywilnego różnych państw. Do dyspozycji pozostają jednak środki przewidziane przez prawo krajowe, z których można i należy korzystać. Jeśli chodzi o monogamiczne, heteroseksualne małżeństwo celebrowane w innym państwie, to właściwym sposobem jego odnotowania w polskim rejestrze jest transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego (art. 104 i nast. p.a.s.c.). Odnośnie natomiast do związków niezna-

nych prawu polskiemu, to – jak wywodzę w jednym z opracowań poświęconych zaświadczeniom o stanie cywilnym²⁴ – obowiązująca ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego daje wystarczające podstawy do ich odnotowywania w krajowym rejestrze. Powinno to następować w formie przypisków zamieszczanych przy polskich aktach stanu cywilnego. Decydujące znaczenie ma tu ocena, czy w świetle prawa właściwego dla danego związku jego zawarcie wpływa na stan cywilny osób zainteresowanych²⁵. Jeżeli odpowiedź jest pozytywna, to zgodnie z dyspozycją art. 25 ust. 1 p.a.s.c. przypisek o takim związku powinno się zamieścić przy akcie urodzenia danej osoby. Powołany przepis nakazuje bowiem odnotowywać w ten sposób wszelkie „informacje wpływające na stan cywilny”²⁶. Stosowny przypisek należy wprowadzić na wniosek lub nawet z urzędu, jeżeli tylko kierownik USC dysponuje odpowiednim dowodem zawarcia określonego związku.

W przypadku osoby, która jest już objęta polskim systemem rejestracji stanu cywilnego nie możemy ignorować zdarzeń wpływających na ten stan, które mają miejsce za granicą, nawet jeśli chodzi o konstrukcje niewystępujące w naszym prawie wewnętrznym. W przeciwnym wypadku fikcją okazuje się zasada tzw. niepodzielności stanu cy-

24 Zob. M. Wojewoda, *Zaświadczenie o stanie cywilnym (cz. II)*..., s. 24-28, pkt 4-6.

25 Nie dotyczy to zatem np. francuskiego partnerstwa cywilnoprawnego (*le pacte civil de solidarité*), które zasadniczo nie wpływa na stan cywilny osób zawierających pakt. Każda z tych osób może bowiem następnie swobodnie zawrzeć małżeństwo, co spowoduje ustanie partnerstwa z mocy samego prawa, zob. D. Fenouillet, *Droit de la famille*, wyd. 3, Paris 2013, s. 317-318.

26 W praktyce nie jest zatem konieczne, by istniał zagraniczny akt stanu cywilnego dokumentujący zawarcie określonego związku (choć z pewnością będzie to regulą). Gdyby się okazało, że w przypadku danego związku (np. partnerskiego) w państwie jego zawarcia nie sporządza się aktu stanu cywilnego, ale pozostawanie w takim związku wpływa na stan cywilny zainteresowanego – na co wskazuje chociażby zakaz zawarcia kolejnego związku (małżeńskiego lub partnerskiego) – to istnieje podstawa do zamieszczenia przypisku w polskim rejestrze. Naturalnie w każdym przypadku niezbędny będzie jakiś dokument urzędowy, który wiarygodnie potwierdzi, że związek został zawarty.

*zaświadczenie
o stanie cywilnym,
o którym stanowią
art. 44 i art. 49 p.a.s.c.
może być wydane
każdej osobie, która
jest objęta polskim
systemem rejestracji
stanu cywilnego,
bez względu na jej
obywatelstwo.*

wilnego²⁷, gdyż ta sama osoba jest w różnych państwach traktowana inaczej (jako osoba stanu wolnego lub nie). Bardzo często chodzi przy tym o państwa pozostające w tym samym kręgu kulturowym, powiązane silnymi więziami, a niejednokrotnie posiadające nawet wspólną granicę.

Broniąc poglądu o potrzebie odnotowywania w polskim rejestrze wszelkich związków wpływających na stan cywilny jednostki należy przy tym zaznaczyć, że zamieszczenie przypisku o zawarciu np. jednopłciowego małżeństwa nie oznacza przyznania mu w Polsce wszystkich skutków prawnych. Tym bardziej nie może być to odczytywane jako dowód poparcia dla takich związków. Trzeba pamiętać, że rejestr stanu cywilnego ma znaczenie wyłącznie ewidencyjne, a wpisy w nim mają charakter deklaracyjny i neutralny. Jednocześnie jednak dokumenty wydawane z rejestru stanowią dowód stanu cywilnego w bardzo różnych postępowaniach, tak w kraju, jak za granicą²⁸. Dlatego też rejestr powinien przedstawiać stan cywilny jednostki w sposób możliwie

27 Na temat zasady niepodzielności stanu cywilnego oraz problemów, jakie pojawiają się w tym kontekście w obrocie międzynarodowym, zob. M. Wojewoda, *System Prawa Prywatnego*, t. 20C, *Prawo prywatne międzynarodowe*, red. M. Pazdan, Warszawa 2015, s. 613 i n.

28 Zgodnie z art. 3 p.a.s.c., akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, a ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym.

kompletny (zupelny), z uwzględnieniem wszystkich zdarzeń nań wpływających.

Co istotne, jeżeli w polskim systemie znajdzie się już przypisek dotyczący, na przykład, związku partnerskiego lub małżeństwa jedнопłciowego zawartego za granicą, to także zaświadczenie o stanie cywilnym wydawane osobie zainteresowanej musi uwzględniać informację na ten temat (niezależnie, czy dokument jest wydawany obywatelowi polskiemu czy cudzoziemcowi). Stosowną informację powinno się ujawnić w tej części zaświadczenia, w której zostaje wskazany stan cywilny w odniesieniu do małżeństwa²⁹. W ten sposób jesteśmy w stanie doprowadzić do sytuacji, w której dokument będzie w pełni odzwierciedlał sytuację osobistą i rodzinną jednostki. Pozwoli to zapobiec międzynarodowej bigamii oraz innym niekorzystnym skutkom, związanym z niewłaściwym przedstawieniem stanu cywilnego danej osoby w urzędowym zaświadczeniu.

7. Zaświadczenie o stanie cywilnym a regulacja dóbr osobistych

Na koniec raz jeszcze powróćmy do głównego nurtu rozważań, dotyczących pytania o możliwość wydania zaświadczenia o stanie cywilnym cudzoziemcowi. Pozostaje odnieść się do argumentów I. Basior, która optując za sporządzeniem zaświadczeń tylko na wniosek obywateli polskich odwoływała się do regulacji na temat dóbr osobistych, zawartej w polskim Kodeksie cywilnym oraz w ustawie Prawo

prywatne międzynarodowe. Rozmowa nie autorki opiera się w tym zakresie na pewnym nieporozumieniu, które wypada sprostować.

Trzeba się zgodzić, że w prawie polskim stan cywilny należy do dóbr osobistych chronionych prawem. Wprawdzie nie został on *expressis verbis* wymieniony w katalogu, jaki znalazł się w art. 23 k.c., ale należy pamiętać, że wyliczenie ustawowe nie jest wyczerpujące. Doktryna i orzecznictwo wskazują na istnienie innych jeszcze dóbr osobistych. Stan cywilny jest do nich dość powszechnie zaliczany³⁰. Słuszne jest również stwierdzenie, że art. 16 krajowej ustawy Prawo prywatne międzynarodowe poddaje problematykę dóbr osobistych właściwości prawa ojczystego. Te oczywiste konstatacje nie mają jednak żadnego znaczenia przy ocenie, komu może być wydane zaświadczenie o stanie cywilnym. Należy pamiętać, że przepisy prawa prywatnego międzynarodowego znajdują zastosowanie tylko wtedy, gdy należy rozstrzygnąć określoną kwestię cywilnoprawną, w której pojawia się element obcy. Wtedy to, z racji na potencjalną konkurencję różnych systemów prawnych, które mogłyby pretendować do rozstrzygnięcia problemu, potrzebna nam jest norma kolizyjna. Norma ta, jako norma rozgraniczająca, wskaże nam prawo właściwe dla rozstrzygnięcia określonej kwestii cywilnoprawnej. Uzbrojeni w powyższą wiedzę musimy jednoznacznie stwierdzić, że przy wydawaniu zaświadczenia o stanie cywilnym stosowanie norm kolizyjnych w ogóle nie wchodzi w grę. Po pierwsze, wydanie zaświadczenia dokonuje się na podstawie ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego w ramach procedury o ewidentnie administracyjnym charakterze. Rozważana instytucja ma zatem naturę publicznoprawną. W takich zaś przypadkach nie stosuje się przepisów prawa prywatnego międzynarodowego. W sferze prawa publicznego obowiązuje bowiem zasada terytorializmu. Organ administracyjny zawsze sięga po własne przepisy prawa publicznego, regulujące daną kwestię. Gdy chodzi o zaświadczenie

o stanie cywilnym są to unormowania art. 44 i art. 49 p.a.s.c., w których – jak wyżej wykazano – nie znajdziemy zakazu wydawania dokumentu cudzoziemcowi.

Po drugie, należy zauważyć, że przy wydaniu zaświadczenia kierownik USC nie rozstrzyga w istocie żadnej kwestii prawnej, a zatem nie powstaje tu konflikt praw zainteresowanych rozstrzygnięciem. Rola organu sporządzającego dokument ogranicza się do przepisania do urzędowego formularza przewidzianych prawem informacji, zawartych w rejestrze stanu cywilnego. Zaświadczenie o stanie cywilnym niczego nie przesądza i nie kreuje nowej sytuacji prawnej. Znajdujące się w nim informacje mają znaczenie czysto deklaratywne i dowodowe. Wszystko to powoduje, że przy ocenie możliwości wydawania zaświadczenia cudzoziemcom nie należy odwoływać się ani do przepisów prawa cywilnego, ani prawa prywatnego międzynarodowego. Należy skoncentrować się natomiast na analizie ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, dokonując prawidłowej wykładni jej postanowień. W moim przekonaniu wykładnia ta w żadnym razie nie prowadzi do wniosku o braku możliwości wydania zaświadczenia cudzoziemcowi.

8. Podsumowanie

W efekcie, w ramach końcowych konkluzji, niniejszy autor z całą mocą podtrzymuje swe dotychczasowe stanowisko, zgodnie z którym zaświadczenie o stanie cywilnym, o którym stanowią art. 44 i art. 49 p.a.s.c. może być wydane każdej osobie, która jest objęta polskim systemem rejestracji stanu cywilnego, bez względu na jej obywatelstwo. Jedyne ograniczenie o charakterze podmiotowym dotyczy odpowiedniego wieku (17 lat) oraz stanu psychicznego osoby występującej o zaświadczenie. Te dwie przesłanki mają związek z obowiązkiem złożenia przez zainteresowanego – pod odpowiedzialnością karną – oświadczenia o nieistnieniu okoliczności, mających wpływ na stan cywilny, nieodzwierciedlonych w polskim rejestrze stanu cywilnego.

 Michał Wojewoda

²⁹ W punkcie 2 zaświadczenia, w rubryce „stan cywilny” najczęściej zamieszcza się następujące określenia: panna/kawaler, zamężna/żonaty, rozwiedziona/rozwiedziony, wdowa/wdowiec. Właśnie takie sformułowania można bowiem znaleźć w art. 29 ust. 2 p.a.s.c., który stanowi o sposobie określenia stanu cywilnego w odniesieniu do małżeństwa w aktach stanu cywilnego. Powołany przepis nie dotyczy jednak sposobu sporządzania zaświadczenia o stanie cywilnym. Dlatego uważam, że w zaświadczeniu tym mogą się pojawić inne jeszcze informacje. W przypadku osób pozostających w separacji prawnej powinno się pojawić sformułowanie „w separacji”, a w odniesieniu do osób, o których wiadomo, że pozostają w związku nieznanym prawu polskiemu należy wpisać, przykładowo: „małżeństwo jedнопłciowe zawarte w Holandii” lub „związek partnerski zawarty w Niemczech”.

³⁰ Zamiast wielu, zob. P. Książak, [w:] *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz*, red. M. Pyziak-Szafnicka, P. Książak, wyd. 2, Warszawa 2014, s. 292 oraz powołana tam literatura.

Krystyna
Gładych

ODTWORZENIE TREŚCI ZAGRANICZNEGO DOKUMENTU STANU CYWILNEGO

Ustawa z dnia 28 listopada 2014r. Prawo o aktach stanu cywilnego zawiera przepisy prawne dotyczące odtworzenia treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego (art. 109 ust. 1), stawiając warunki, że dokument zagraniczny, zgodnie z prawem miejsca jego sporządzenia jest:

1. Aktem stanu cywilnego
2. Uzyskanie odpisu z tego aktu jest niemożliwe, lub
3. Wiąże się z poważnymi trudnościami.

Tak zapisany ust. 1 art. 109 wyraźnie określa, że kierownik urzędu stanu cywilnego musi mieć zagraniczny odpis aktu stanu cywilnego a skoro tak, to winien wydać go urząd stanu cywilnego. Niezrozumiały jest natomiast, w świetle powyższej ustawy, zapis, że odtwarza się zagraniczny dokument stanu cywilnego w polskim rejestrze stanu cywilnego, skoro w tym rejestrze mamy akty stanu cywilnego, co wynika z art. 2 ust. 2 w brzmieniu: „Rejestracji stanu cywilnego dokonuje się w rejestrze stanu cywilnego w formie aktów stanu cywilnego”. Czyli we wszystkich artykułach zamiast zapisu „odtworzenie treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego”, powinien być zapis „odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego”. Pojęcie zagraniczny dokument stanu cywilnego jest pojęciem szerszym niż akt stanu cywilnego, bo obejmuje oprócz aktów stanu cywilnego np. zaświadczenia, wyciągi, które wydają stosowne zagraniczne organy ewidencji ludności czy urzędy skarbowe a tych przecież nie odtwarza się, o czym stanowi zapis w/w przepisu prawnego.

Dlatego też w dalszej części moich rozważań będę posługiwała się pojęciem odtworzenie treści aktu stanu cywilnego.

Właściwym do rozpatrzenia wniosku jest każdy kierownik urzędu stanu cywilnego w Polsce, co wynika z zapisu ust. 2 art. 109 ustawy poprzez zamieszczenie w nim zapisu „do wybranego kierownika urzędu stanu cywilnego”.

Krąg osób uprawnionych do złożenia takiego wniosku zapisany w w/w przepisie prawnym jest następujący:

- osoba, której akt stanu cywilnego dotyczy,
- inna osoba ze względu na interes prawny,
- osoba, która wykaże interes faktyczny w odtworzeniu treści aktu zgonu.

Forma działania kierownika usc jest zapisana w ust. 3 art. 109 ustawy i jest nią czynność materialno-techniczna. W tym samym przepisie jest poszerzony krąg dokumentów składanych kierownikowi usc, w stosunku do zapisu ust. 1 tego artykułu, o uwierzytelnioną kopię aktu stanu cywilnego.

Ustęp 4 art. 109 jest powtórzeniem zapisu art. 104 ust. 7 ustawy o dostosowaniu pisowni do reguł pisowni polskiej i ma taki sam skutek, jak w przypadku powyższego artykułu dotyczącego transkrypcji zagranicznych dokumentów stanu cywilnego obywateli polskich, którzy mają w kraju sporządzone już wcześniejsze akty stanu cywilnego. Jak obywatel polski wniosku takiego nie złoży, to i tak kierownik usc musi przed wydaniem odpisu z tego aktu, akt sprostować z urzędu, a po jego sprostowaniu wydać odpis zupełny z tego aktu. Ustęp 3 art. 35 ustawy nakłada na kierownika usc obowiązek powiadamiania o sprostowaniu aktu też z urzędu osobę, której akt stanu cywilnego dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, inną osobę mającą w tym interes prawny lub prokuratora.

Jeżeli kierownik usc aktu by nie sprostował, to powstanie taka sytuacja, że akt wcześniejszy będzie miał inne zapisy niż akt późniejszy i w rejestrze PESEL będą dwie osoby a nie jedna, a skoro dwie, to tej drugiej należałoby nadać numer PESEL, bo go przecież jeszcze nie ma a obywatelem polskim jest.

Zapis art. 110 sprzeczny jest z zapisem art.2 ust. 2 i art. 109, na co zwróciłam uwagę powyżej.

Art. 111 stanowi powtórzenie art. 106 ust. 1 ustawy. O nazwiskach małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa i nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa decydują wyłącznie oświadczenia

tych małżonków złożone we wniosku lub w terminie późniejszym do protokołu.

Taki sam jest zapis w art. 111 ust. 2, jak i w art. 106 ust. 2 ustawy mówiący o tym, że jak wniosek składa jeden z małżonków o sporządzenie aktu małżeństwa w rejestrze stanu cywilnego, to kierownik ma obowiązek powiadomić o tym fakcie drugiego małżonka i powiadomić go o możliwości złożenia oświadczeń o swoim nazwisku noszonym po zawarciu małżeństwa. Powiadomić, to kierownik usc może, jak zostanie mu wskazany adres zamieszkania drugiego małżonka, tylko nie wiadomo po co ma to robić. Przecież jak ten drugi małżonek wystąpi o wydanie odpisu swego aktu stanu cywilnego z rejestru stanu cywilnego, to i tak go otrzyma, bo jest do jego otrzymania uprawniony.

Ta sama uwaga dotyczy ust. 3 tego artykułu. Jeżeli kierownikowi usc będzie podany adres zamieszkania małżonków to ich powiadomi nie tylko o możliwości złożenia przez nich oświadczeń o swoich nazwiskach ale także o nazwiskach dla dzieci zrodzonych z tego małżeństwa.

Tu od razy widać sprzeczne zapisy pomiędzy Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym a Prawem o aktach stanu cywilnego.

Prawo o aktach stanu cywilnego przewiduje tylko możliwość składania oświadczeń o nazwiskach małżonków aby te nazwiska można było wpisać do polskiego aktu małżeństwa. Natomiast art. 25 par. 3 Kriop zawiera zapis :”W razie nie złożenia oświadczeń w sprawach nazwiska, każdy z małżonków zachowuje swoje dotychczasowe nazwisko”.

Czyli w przypadku sporządzania aktów małżeństwa w rejestrze stanu cywilnego na podstawie dokumentów zagranicznych, w których tych nazwisk nie ma, jeżeli brak jest oświadczeń o nazwiskach małżonków w składanym wniosku, należałoby te nazwiska wpisać w formie wzmianki dodatkowej dołączonej do aktu małżeństwa. Zapis o nazwiskach składanych w późniejszym terminie do protokołu powinien dotyczyć tylko nazwisk dla dzieci, z których jeden z małżonków, bądź obydwoje posiadają obywatelstwo polskie. A to z uwagi na zapis art. 88 par. 1 Kodeksu rodzinnego i opie-

kuńczego, dający możliwość wyboru aż takiej ilości nazwiska dla dzieci.

W przypadku nazwisk cudzoziemców, których obejmuje przepis ust. 2 art. 15 Prawa prywatnego międzynarodowego mówiący o tym, że wybór nazwiska przy zawarciu lub rozwiązaniu małżeństwa podlega prawu ojczystemu małżonków, nie ma takiej obawy, że niewłaściwie kierownik usc wpisze to nazwisko, ponieważ tylko nieliczne prawa państwa na świecie zawierają zapisy o tym, że nazwisko małżonka po zawarciu małżeństwa może ulec zmianie. Z reguły jest tak, że zawarcie małżeństwa nie powoduje możliwości zmiany nazwiska noszonego po jego zawarciu.

Po dniu 1 marca 2015r. mamy taką sytuację, że w aktach małżeństwa sporządzonych w rejestrze stanu cywilnego na podstawie dokumentów zagranicznych tych nazwisk nie ma ale przecież w rejestrze PESEL obywatele polscy i nie tylko polscy, figurują pod nazwiskiem jakie noszą przed zawarciem małżeństwa. Czyli mamy niespójność zapisów w rejestrach prowadzonych przez tego samego ministra czyli Ministra Spraw Wewnętrznych.

Zapis braku nazwiska dla dzieci w akcie małżeństwa powoduje, że w przypadku urodzenia się dziecka w Polsce, kierownik usc nie ma możliwości sporządzenia aktu urodzenia dla dziecka, bo nie wie na jakie nazwisko ma temu dziecku akt urodzenia ma sporządzić. I nic tu nie pomoże przyjście matki do sporządzenia protokołu urodzenia dziecka, bowiem o nazwisku dla dziecka muszą decydować wspólnie małżonkowie, co wynika ze zdania drugiego ust. 1 art. 111 ustawy. Matka może oświadczenie złożyć ale ojciec oświadczenia nie złoży, bo np. poluje na lwy w Afryce i nie wiadomo nawet kiedy może przyjść do polskiego konsula aby takie oświadczenie złożyć.

Ustępy 4 i 5 art. 109 dotyczą postępowania przed polskim konsulem, więc ich omawiać nie będę.

Artykuł 112 zawiera przesłanki odmowy odtworzenia treści zagranicznego aktu stanu cywilnego i są nimi:

1. Akt stanu cywilnego zawierający zdarzenie inne niż urodzenie, małżeństwo, zgon.
2. Akt stanu cywilnego sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego.

Do punktu 1 można zaliczyć akty rozwodu, wydawane z ksiąg rozwodów prowadzone przez np. zagraniczne urzędy stanu cywilnego państw powstałych po rozpadzie ZSRR.

Te akty rozwodów, a w zasadzie ich odpisy, wykorzystywane są przez kierownika usc do dołączenia wzmianki dodatkowej do aktu małżeństwa sporządzonym w rejestrze stanu cywilnego i świadczą o tym, że małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód czy to na mocy orzeczenia sądu czy poprzez zgodne oświadczenie małżonków złożone przed kierownikiem usc. Te zgodne oświadczenia małżonków, którzy wspólnych dzieci nie mieli, bo te dwa warunki muszą być spełnione łącznie, nazywamy potocznie rozwodami administracyjnymi. O tych rozwodach administracyjnym jest mowa w art. 1149 prim ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 1964r., Nr 43, poz. 296 ze zm), w brzmieniu: "Przepisy tytułu niniejszego stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć innych organów państw obcych wydawanych w sprawach cywilnych".

Do punktu 2 można zaliczyć np. takie akty małżeństwa sporządzone za granicą, z których wynika, że obywatelka polska jest drugą czy trzecią żoną mężczyzny. Są to akty małżeństw, z krajów, w których prawo dopuszcza aby mężczyzna posiadał jednocześnie 4 żony (zgodnie z prawem wyznawców islamu). Z takimi aktami małżeństw kierownik usc nie ma żadnego problemu, bowiem gdy obywatelka polska jest czwartą żoną muzułmanina, wszystkie trzy poprzednie żony są także wpisane do tego aktu małżeństwa obywatelki polskiej.

Treści takich aktów małżeństwa się nie odtwarza, podobnie jak się ich nie transkrybuje (art. 107 pkt 3 ustawy), bo sporządzenie aktu małżeństwa w rejestrze stanu cywilnego na podstawie takiego odpisu aktu odzwierciedliłoby małżeństwo bigamiczne, które w Polsce jest czynem zabronionym.

Sporządzenie aktu stanu cywilnego w sytuacji braku rejestracji zdarzenia za granicą.

Artykuł 99 ust. 1 Prawa o aktach stanu cywilnego przewiduje dwie sytuacje:

1. Sporządzenie aktu urodzenia i zgonu, jeżeli te zdarzenia, podlegające rejestracji nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie zostały tam zarejestrowane,
2. Sporządzenie aktu urodzenia, małżeństwa, zgonu, jeżeli dla tych zdarzeń nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego.

Ciekawy zapis zamieszczono w ust.2 tego artykułu: "Wniosek o rejestrację zdarzenia do wybranego kierownika urzędu stanu cywilnego może złożyć osoba, której zdarzenie dotyczy, lub jej przedstawiciel ustawowy, inna osoba, która wykaże interes

prawny w rejestracji zdarzenia, lub interes faktyczny w rejestracji zgonu.

Przy takim zapisie ustawowym osoba zmarła może złożyć wniosek o sporządzenie swego aktu zgonu w rejestrze stanu cywilnego, bo przecież ten zgon jej dotyczy.

Ust. 3 dot. postępowania przed polskim konsulem.

Ust. 4 określa dokument, który jest podstawą sporządzenia polskiego aktu stanu cywilnego, który jest dokumentem potwierdzającym zdarzenia.

Ust. 5, został już przeze mnie omówiony

Ust. 6, to powtarzający się zapis dot. wpisywania nazw miejscowości zagranicznych w polskich aktach stanu cywilnego, które to zamieszcza się w polskim akcie stanu cywilnego w pisowni ustalonej przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 100 ustawy zawiera jakie dane wpisuje się do protokołu urodzenia i zgonu, jeżeli wniosek taki zostanie złożony do konsula. To nie wymaga wyjaśnienia, bowiem skoro konsul nie sporządza aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego, to do jakiegoś dokumentu te dane musi wpisać?

Artykuł 101 określa postępowanie konsula.

Artykuł 102 nakazuje kierownikowi urzędu stanu cywilnego, po sporządzeniu aktu w rejestrze stanu cywilnego wydanie odpisu zupełnego wnioskodawcy (czyli temu zmarłemu również).

Artykuł 103 stanowi przesłanki odmowy sporządzenia aktu stanu cywilnego i są nimi:

1. Brak dokumentu potwierdzającego zdarzenie, lub
2. Sporządzenie aktu stanu cywilnego byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

W podsumowaniu należy dodać, że tak jak w poprzedniej ustawie mieliśmy 3 tryby sporządzenia aktu stanu cywilnego na podstawie dokumentu zagranicznego (art.35, 70, 73), tak i mamy obecnie (art. 99, 104, 109), z tą różnicą, że w trybie art. 73 poprzedniej ustawy można było sporządzić akt stanu cywilnego na podstawie zagranicznego aktu stanu cywilnego a w trybie art. 104 obecnej ustawy dopuszczony został każdy dokument zagraniczny (nie tylko odpis aktu stanu cywilnego), który w państwie jego wystawienia jest uznany za dokument stanu cywilnego i ma moc dokumentu urzędowego (art. 104 ust. 3).

MIGRACJA AKTÓW STANU CYWILNEGO Z DOTYCHCZASOWYCH SYSTEMÓW TECHNIKI IT ZA POŚREDNICTWEM APLIKACJI ŹRÓDŁO - DODATKOWE FUNKCJONALNOŚCI W KONTEKŚCIE NAJNOWSZYCH WYMAGAŃ

**Podsumowanie prezentacji
przedstawionych na szkoleniu
dla kierowników i pracowników
urzędów stanu cywilnego firmy
Technika IT w Zakopanem
w dniach 02-04.12.2015**

Wstęp

Z dniem 1 marca 2015 roku weszła w życie nowa ustawa z dnia 28 listopada 2014r. prawo o aktach stanu cywilnego, która zawiera m. in. przepisy regulujące sposób przenoszenia do rejestru stanu cywilnego zarówno aktów stanu cywilnego sporządzonych w księgach stanu cywilnego jak i danych gromadzonych w systemie komputerowym do sporządzenia takich aktów.

Art. 124.

8. *Dane zgromadzone w systemie komputerowym na podstawie przepisów dotychczasowych mogą być wykorzystane do przenoszenia do rejestru stanu cywilnego aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego prowadzonej na podstawie przepisów dotychczasowych.*
[...]

Art. 125

5. *W przypadku dokonywania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, do której jest niezbędny akt stanu cywilnego, przeniesienia aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego dokonuje się niezwłocznie*

W założeniach ustawy proces migracji dziesiątków milionów aktów stanu cywilnego sporządzonych przez okres blisko

100 lat w kilkuset tysiącach papierowych ksiąg stanu cywilnego, zostanie wykonany bez dodatkowych kosztów, w ramach wypełniania codziennych obowiązków przez urzędników stanu cywilnego.

Jednakże liczne doniesienia prasowe, potwierdzone przez użytkowników aplikacji wspierających wskazują, że migracja aktów posiadających wzmianki przebiega z dużym opóźnieniem. W dużych urzędach stanu cywilnego rosną zaległości w zakresie wydawania odpisów z aktów, które wymagają migracji - zarówno z papierowych ksiąg jak i danych zgromadzonych w lokalnych systemach komputerowych.

Co wynika ze statystyk

Statystyki publikowane przez MSW wykazują wzrost liczby aktów zarejestrowanych w Systemie Rejestrów Państwowych (SRP), ale nie jest to poziom zapewniający płynność pracy usc w kraju.

Informacja MSW dla KWRiST z dnia 15 września 2015r.,

„Przez pięć miesięcy funkcjonowania SRP, urzędy stanu cywilnego zmigrowały do rejestru stanu cywilnego ponad 750 tysięcy aktów stanu cywilnego. ...”

Protokół z posiedzenia plenarnego KWRiST w dniu 30 września 2015r.,

„Minister poinformował, iż zmigrowanych jest 920 tysięcy aktów stanu cywilnego. ...”

Aktualności na stronie internetowej MSW z dnia 06 października 2015r.,

„... Od 1 marca do 30 września br. w nowym Systemie Rejestrów Państwo-

Analizując dane statystyczne można przewidywać, że nawet 3 do 4 mln aktów znajdzie się w RSC po upływie roku, ale migracja 80 - 100 mln aktów w takim tempie zajmie około 20 lat.

wych (SRP) zarejestrowano: 986 tys. aktów urodzenia, 516,6 tys. aktów małżeństwa i 303,3 tys. aktów zgonu. Razem to ponad 1,8 mln aktów stanu cywilnego w postaci elektronicznej.

Tylko we wrześniu urzędy wprowadziły do bazy 460 tys. aktów stanu cywilnego ...”

Przytoczone statystyki nie rozróżniają jednoznacznie aktów zarejestrowanych w SRP na skutek bieżącego zdarzenia od aktów migrowanych do SRP z archiwalnych ksiąg stanu cywilnego.

Liczba aktów archiwalnych, które wymagają przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w przypadku złożenia wniosku o wydanie odpisu lub zaświadczenia jest kilkakrotnie większa od liczby rejestrowanych aktów. Wprowadzone przez ustawę „odmiejscowienie” wydania odpisów z aktów stanu cywilnego, dodatkowo zwiększyło liczbę składanych wniosków oraz napływających zleceń, szczególnie w dużych miastach. Negatywny wpływ na tempo migracji mają również regulacje dotyczące nadawania uprawnień do zatwierdzania przeniesionych aktów jedynie kierownikom usc i ich zastępcom. Nie spełniły się również oczekiwania stawiane wobec samorządów dotyczące przesunięć

nadmiarowych pracowników w wydziałach ewidencji ludności i dowodów osobistych do obciążonych zwiększonymi obowiązkami urzędów stanu cywilnego. Efektem tych trudności są nawet 3-miesięczne opóźnienia w realizacji zleceń na przeniesienie aktu do SRP.

Jak usprawnić proces migracji aktów

*Co zrobić aby szybciej nappełnić centralny rejestr stanu cywilnego?
Jak najlepiej wykorzystać dane zgromadzone w lokalnych rejestrach?*

Akty zarejestrowane w lokalnych systemach **należy przenieść** do RSC unikając ponownego przepisywania z książki papierowej, ponieważ dane raz zarejestrowane w systemie teleinformatycznym i wielokrotnie zweryfikowane przez strony, powinny być wykorzystane.

Akty zarejestrowane w dotychczasowych systemach **nie powinny być ponownie przepisywane** z papieru do RSC z ryzykiem wprowadzenia kolejnych literówek czy pomyłek. Program ŹRÓDŁO nie posiada rozbudowanego systemu podpowiedzi i weryfikowania wprowadzonych danych. Naraża to osobę zatwierdzającą akt w SRP do zmuszenia i dokładnego sprawdzenia treści aktu już wcześniej wpisanego do systemu informatycznego.

Z dotychczasowych systemów jest przenoszonych więcej danych aniżeli można przepisać z książki m. in.: identyfikatory TERYT jednoznacznie wskazujące miejscowości oraz numery PESEL osób, których dotyczą rejestrowane zdarzenia.

Wszystkie dane zamieszczone w pliku XML powinny zostać przeniesione do RSC - nie powinno dochodzić do ręcznego uzupełniania za pomocą ŹRÓDŁA takich danych, które mogą być przeniesione z systemu informatycznego np. treści wzmianek.

Jak usprawnić proces migracji aktów po stronie ŹRÓDŁA?

Zaproponowana w programie ŹRÓDŁO prymitywna metoda przenoszenia treści pojedynczych aktów za pośrednictwem ręcznie przegrywanych plików XML jest bardzo nieergonomiczna i nieefektywna, zwłaszcza w przypadku dużej liczby przetwarzanych plików.

Ponadto zaprogramowana funkcjonalność w aplikacji ŹRÓDŁO dotycząca wczytywania plików XML zawierających przenoszone akty – tzw. „Migracja z pliku” jest skomplikowana i nie wydajna i może być radykalnie uproszczona. **Liczba niezbędnych czynności może być zredukowana z kilkunastu kroków do 4.**

Ponadto można by było uwolnić użytkownika od bardzo pracochłonnego wyszukiwania książki za każdym razem ilekroć chce wczytać plik XML z przenoszonym aktem. Wystarczy, żeby informacja o tym, do której książki zdefiniowanej w ŹRÓDLE dany akt ma być przeniesiony była zawarta w pliku XML z przenoszonym aktem. Dodatkowo należałoby uzupełnić plik XML o oznaczenie producenta i wersji oprogramowania generującego plik co usprawniłoby diagnostykę błędów w procesie migracji i dałoby możliwość tworzenia zestawień i statystyk obrazujących proces migracji aktów.

Jednak mimo tych możliwych do wprowadzenia usprawnień, należałoby docelowo dążyć aby jak najszybciej zastąpić migrację za pośrednictwem pliku przez wymianę dokumentów elektronicznych w oparciu o usługi sieciowe.

Obecna koncepcja migracji aktów nie przewiduje żadnego mechanizmu, za pomocą którego aplikacja ŹRÓDŁO przekazałaby do aplikacji wspierającej jakąkolwiek zwrotną informację o tym jak zakończył się proces przenoszenia aktu. W aplikacji wspierającej jest automatycznie odnotowana informacja kto i w jakim momencie wygenerował plik XML, ale brak informacji co się z tym plikiem stało. Tymczasem zwrotna informacja z aplikacji ŹRÓDŁO powinna zawierać albo oznaczenie aktu nadane w RSC albo komunikat o błędzie co dawałoby pewność, że plik XML został przekazany do aplikacji ŹRÓDŁO.

Dużym usprawnieniem procesu migracji byłoby ograniczenie wszelkich czynności użytkownika związanych z manipulowaniem plikami XML. Ręczne zapisywanie plików XML w aplikacjach wspierających i późniejsze ich odnajdywanie za pomocą aplikacji ŹRÓDŁO powinno być zastąpione integracją aplikacji wspierających ze ŹRÓDŁEM w oparciu o usługi sieciowe (Web services).

Zastosowanie usług sieciowych automatycznie zwracających oznaczenie aktu w RSC zaoszczędzi użytkownikom niepotrzebnej pracy – przestaną oni zapisywać i wyszukiwać pliki XML, tylko po wyeksportowaniu aktu z aplikacji wspierającej powinni go odnaleźć w aplikacji ŹRÓDŁO jako projekt aktu po migracji.

W dużych urzędach stanu cywilnego rosną zaległości w zakresie migracji aktów. Tymczasem wielu użytkowników decyduje się na bardzo **pracochłonny sposób migrowania aktów polegający na usuwaniu oryginalnych wzmianek przeniesionych za pośrednictwem pliku XML**, a następnie na dołączaniu najbardziej podobnych wzmianek za pomocą aplikacji ŹRÓDŁO i ręcznym przeredagowywaniu ich treści¹. Jest to tak czasochłonne, że praktycznie niewyczerpały korzyści wynikające z migrowania aktów zarejestrowanych wcześniej za pomocą dotychczasowych aplikacji. Doszło do tego, że w niektórych urzędach uznano migrację aktów za pośrednictwem pliku XML za nieprzydatną i archiwalne akty są po raz drugi ręcznie przepisywane w ŹRÓDLE.

Jednym z powodów upowszechnienia się takich praktyk jest niejednoznaczne brzmienie § 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie przenoszenia aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 204):

§ 5. 1. *Treść wzmianek dodatkowych wpisanych do przenoszonego aktu stanu cywilnego dołącza się do aktu stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego z zachowaniem chronologii, w jakiej były wpisane, oraz brzmienia wynikającego z przenoszonego aktu stanu cywilnego.*

2. *Treść wzmianek dodatkowych wpisanych do przenoszonego aktu stanu cywilnego, w wyniku których zmieniła się treść aktu stanu cywilnego, umieszcza się w strukturze wzmianki dodatkowej dołączanej do aktu stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego.*

Wątpliwości budzi punkt 2. zwłaszcza w kontekście definicji struktury wzmianki z § 15. pkt 1. rozporządzenia w sprawie prowadzenia RSC (Dz. U. 2015, poz. 225):

1 Zostało to bardzo obrazowo opisane w artykule p. Brygidy Juranowskiej „Praktyczne zagadnienia dotyczące migracji aktu z perspektywy pracownika USC” na str. 281 *Metryki* (Rok V 2015 Nr 1, Katolicki Uniwersytet Lubelski)

§ 15. 1. Wzmianka dodatkowa dołączona do aktu stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego zawiera:

1) część, która może być edytowana podczas sporządzania wzmianki dodatkowej, z zamieszczoną informacją o dokumentach lub czynnościach stanowiących podstawę dołączenia wzmianki dodatkowej oraz o organie, którego rezultatem działania jest ta wzmianka dodatkowa;

2) część nieedytowalną z danymi zamieszczanymi w miejsce dotychczasowych danych;

3) dodatkową część edytowalną przeznaczoną do zamieszczenia informacji niezawartych w częściach, o których mowa w pkt 1 i 2;

4) imię i nazwisko kierownika urzędu stanu cywilnego, który dołącza do aktu stanu cywilnego wzmiankę dodatkową, ustalone na podstawie złożonego podpisu.

Nasuwa się jednak pytanie czy struktura wzmianki opisana w § 15. pkt 1. rozporządzenia w sprawie prowadzenia RSC obowiązuje również dla migrowanych, historycznych wzmianek, które powstały w zupełnie innym otoczeniu prawnym?

Wydaje się, że nie, bo skoro należy zachować oryginalne brzmienie migrowanej wzmianki (§ 5. pkt. 1), to wtedy tzw. część edytowalna będzie miała znacznie szerszy zakres informacyjny niż wymieniony w § 15. pkt. 1. ppkt 1), z kolei część nieedytowalna ze specyfikacją zmienionych pól wymienioną w §15. pkt. 1. ppkt 2), którą można rozumieć jako ową „strukturę wzmianki” z § 5. pkt. 2, byłyby najczęściej powtórzeniem dużej części wzmianki oryginalnej.

Przed wszystkim potrzebna jest jednoznaczna interpretacja istniejących przepisów i ujednoczenie postępowania w aplikacjach używanych w procesie migracji za pośrednictwem plików XML.

Możliwe są dwa sposoby rozwiązania problemu migracji wzmianek:

1. sposób.

Wzmianki przenoszone są bez tzw. „części nieedytowalnej”, która jest niewidoczna na odpisach zupełnych

Taka funkcjonalność już jest dostępna w aktualnych wersjach aplikacji generujących pliki XML w połączeniu z aktualną wersją aplikacji ŹRÓDŁO.

Jednocześnie wiążąca będzie interpretacja, że struktura wzmianki zdefiniowana w § 15. pkt 1. rozporządzenia (Dz. U. 2015, poz. 225) dotyczy tylko wzmianek dołączanych do aktu po wejściu w życie nowej ustawy PASC. Natomiast w przypadku wzmianek historycznych w migrowanych aktach, wystarczy że spełnione będą wymagania wynikające z § 5. 1. rozporządzenia w sprawie migracji aktu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 204) i jednocześnie że zawartość pliku XML zapewni wydawanie ze ŹRÓDŁA poprawnych odpisów skróconych (w tym wielojęzycznych) oraz odpisów zupełnych z zachowaną chronologią i brzmieniem wzmianek, ale bez tzw. „części nieedytowalnej”.

Przenoszenie aktów z aplikacji dotychczasowych do RSC, które aktualnie jest prawie tak samo pracochłonne, jak ich powtórne przepisywanie z papieru, może być znacząco usprawnione.

2. sposób.

Wzmianki przenoszone są z tzw. „częścią nieedytowalną” widoczną na odpisach zupełnych.

Aplikacja EKSPORT_USC będzie wymagała rozbudowy o funkcje wspierające użytkownika w rozdzielaniu na poszczególne wzmianki tzw. „odpisu skróconego”, co będzie wymagało od użytkownika dużego nakładu ręcznej pracy.

Jednocześnie wiążąca będzie interpretacja, że struktura wzmianki zdefiniowana w § 15. pkt 1. rozporządzenia (Dz. U. 2015, poz. 225) dotyczy również wzmianek historycznych w migrowanych aktach.

Aplikacja ŹRÓDŁO będzie wymagała modyfikacji, która umożliwi wizualizację i drukowanie na odpisach zupełnych tzw. części nieedytowalnej poszczególnych wzmianek zapisanych strukturalnie w pliku XML, bo aktualnie tego nie robi (wersja 1.7.10).

Z punktu widzenia usprawnienia procesu migracji największe efekty przynio-

słaby realizacja pierwszego sposobu (bez tzw. „części nieedytowalnej” wzmianki na odpisach zupełnych) ponieważ za pomocą aplikacji lokalnych zarejestrowano dziesiątki milionów aktów, ale tylko niewielka ich część jest zapisana w taki sposób, że umożliwi wygenerowanie pliku XML zawierającego oddzielnie dla każdej wzmianki treść aktu ze zmianami wniesionymi daną wzmianką.²

Wobec przeciążenia urzędów czynnościami związanymi z migracją warto się zastanowić, czy rzeczywiście mozolne odtworzenie strukturalnego zapisu historycznych wzmianek jest celowe, a jednocześnie czy modyfikowanie treści w ogóle jest słuszne. Przecież, jak pokazuje praktyka wielu urzędów, które migrują akty „bez usuwania i przepisywania wzmianek” do wydawania ze ŹRÓDŁA odpisów wystarczy wspomniany „tekst jednolity”, przekazywany w pliku XML razem z ostatnią wzmianką, tym bardziej, że taka struktura jest przewidziana w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 225):

§ 40. 1. Po sporządzeniu aktu stanu cywilnego lub dołączeniu do aktu wzmianki dodatkowej rejestr stanu cywilnego przechowuje aktualne dane niezbędne do wydania odpisu skróconego aktu stanu cywilnego, w tym odpisu wielojęzycznego.

A co najważniejsze dysponujemy już coraz lepiej współpracującymi aplikacjami do migracji plików XML w ramach pierwszego sposobu (bez tzw. „części nieedytowalnej” wzmianki na odpisach zupełnych).

Jak usprawnić proces migracji aktów po stronie aplikacji wspierających. Migracja aktów ze wzmiankami - podsumowanie

Opisane wyżej problemy mogą być rozwiązane na wiele sposobów. W pierwszej kolejności potrzebna jest interpretacja

² Taka struktura została przyjęta dopiero w nowszej aplikacji dla USC (czyli AA_USC – aplikacji alternatywnej w stosunku do ZMOKU) na podstawie Kanonicznego Modelu Danych opublikowanego w związku wcześniejszą koncepcją projektu pl.ID.

§ 15. pkt 1. rozporządzenia w sprawie prowadzenia RSC (Dz. U. 2015, poz. 225) w kontekście punktu 2 § 5 rozporządzenia w sprawie migracji (Dz. U. 2015, poz. 204). Jeżeli rzeczywiście dla każdej historycznej wzmianki trzeba będzie oddzielnie odtwarzać strukturalny zapis zmian wnoszonych tą wzmianką i dodatkowo modyfikować brzmienie wzmianki tworząc na nowo tzw. część edytowalną, to przenoszenie aktów do RSC dalej będzie bardzo pracochłonne – niezależnie od tego czy będzie to przenoszenie z papierowej książki czy za pośrednictwem pliku XML.

Usprawnienia procesu migracji aktów po stronie aplikacji wspierających

Rys.1. Schemat procesu przenoszenia treści pojedynczych aktów

Proces migracji aktów metodą przenoszenia treści pojedynczych aktów za pośrednictwem ręcznie przegrywanych plików XML, jest nadmiernie skomplikowany i pracochłonny. Cały proces migracji można poglądowo podzielić na cztery etapy jak przedstawia to Rys. 1.

Etap 1. Wyszukiwanie i weryfikacja aktu. W przypadku stwierdzenia niezgodności lub braku danych można poprawić lub uzupełnić w aplikacjach PB_USC lub AA_USC, aż do uzyskania zgodności z aktem papierowym.

Etap 2. Utworzenie pliku XML. Ta część procesu różni się dla użytkowników aplikacji PB_USC i AA_USC, ponieważ w aplikacji PB_USC nie zastosowano kanonicznego modelu danych obowiązującego w SRP, a więc do utworzenia pliku XML należy używać dodatkowej aplikacji EKSPORT_USC. W celu usprawnienia procesu została ona zintegrowana z aplikacją PB_USC w taki sposób, że oba programy obsługują ten sam akt i można je przełączać. Natomiast aplikacja AA_USC oba etapy realizuje w ramach jednej wbudowanej funkcjonalności.

Utworzenie pliku XML (po naciśnięciu klawisza EKSPORT) sygnalizowane jest w obu aplikacjach przez wyświetlenie

informacji zwrotnej o dacie operacji, nazwie użytkownika, który przeprowadził operację oraz o nazwie pliku użytego do przeniesienia.

Rys.2. Widok informacji zwrotnej o utworzonym pliku XML

Etap 3. Wczytanie pliku XML przez aplikację ŹRÓDŁO. Aby zrealizować tę część procesu użytkownik musi przenieść się lub zalogować się do aplikacji ŹRÓDŁO i wybrać z menu głównego aplikacji opcję: „Migracja z pliku”.

Sposób zorganizowania tej części proce-

su w dużej mierze zależy od urzędu gminy a konkretnie od sposobu konfiguracji sieci komputerowej w urzędzie stanu cywilnego przez Lokalnego Administratora Systemu (LAS).

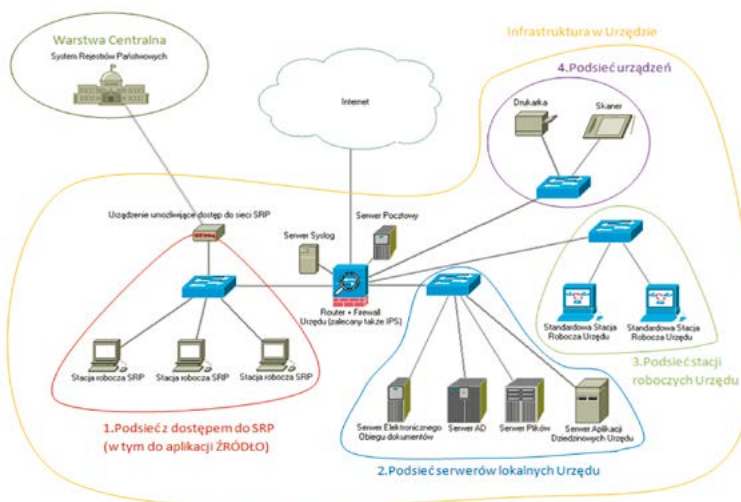
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych udostępniło na stronie <http://plid.obywatel.gov.pl/5481/5481> uproszczony schemat sposobu połączenia infrastruktury urzędu z siecią w USC mającą dostęp do systemu rejestrów państwowych (Rys. 3.). Opubli-

kowany schemat miał na celu zasygnalizowanie jakie rozwiązania są dopuszczalne, a które nie mogą być stosowane. Z opublikowanego schematu oraz dołączonego

do niego opisu wynika, że stacje robocze z dostępem do aplikacji ŹRÓDŁO mogą inicjować sesje do lokalnych serwerów gminnych (między innymi z aplikacjami PB_USC + EKSPORT_USC lub aplikacją AA_USC) pod warunkiem pełnej separacji z zewnętrzną siecią INTERNET.

Prostym i niezawodnym sposobem tak wymaganej separacji jest przeniesienie aplikacji EKSPORT_USC wraz z bazą PB_USC - przez informatyka pełniącego rolę LAS - do odseparowanej od internetu podsiedi z dostępem do aplikacji ŹRÓDŁO. W takiej konfiguracji sieci praca jest dużo łatwiejsza, ponieważ pliki XML zapisane są na tym samym dysku, z którego później odczytywane są przez aplikację ŹRÓDŁO.

W przeciwnym razie urzędnicy stanu cywilnego są skazani na ręczne przenoszenie plików XML za pomocą zewnętrznych nośników pamięci (takich jak np. pendrive) co znacznie pogarsza komfort pracy i sku-

Rys. 3. Uproszczony schemat sposobu połączenia infrastruktury urzędu z siecią w USC mającą dostęp do systemu rejestrów państwowych (SRP).

Opublikowany na <http://plid.obywatel.gov.pl/5481/5481>

tecnie zniechęca do korzystania z migracji plików. Korzystanie z zewnętrznych nośników zmniejsza również bezpieczeństwo danych przenoszonych w taki sposób. Należy pamiętać, że uszkodzony nośnik może nadal zawierać dane o stanie cywilnym osób, nawet jeżeli nie można ich odczytać w standardowy sposób.

Etap 4. Przepisanie oznaczenia aktu.

Oznaczenie nadane przez RSC po przeniesieniu aktu trzeba koniecznie zapisać w aplikacji wspierającej (AW):

- zapewni to rozliczalność procesu przenoszenia aktów z AW do RSC,
- spowoduje automatyczną archiwizację pliku XML (plik XML „zejdzie z kolejki” plików oczekujących na wczytanie za pomocą ŹRÓDŁA),
- umożliwi tworzenie skorowidzów zawierających powiązania dotychczasowych numerów aktów (tzw. „numery historycznych”) z nowymi oznaczeniami nadawanymi w RSC zgodnie z § 42.1 rozporządzenia,
- powiąże akta zbiorowe zaewidencjonowane w AW pod historycznym numerem aktu z nowym oznaczeniem.
- zabezpieczy akt przeniesiony w trybie art. 125 przed powtórny przeniesieniem w ramach migracji masowej.

Jeżeli w przyszłości zostaną zastosowane usługi sieciowe, to oznaczenie aktu w RSC automatycznie zostanie zwrócone do aplikacji EKSPORT_USC lub AA_USC i zapisane w skorowidzach, które powiążą numery historyczne aktów z ich nowymi oznaczeniami po migracji.

Przenoszenie treści aktów migrowanych razem ze wzmiankami

Przenoszenie treści aktów migrowanych razem ze wzmiankami z baz lokalnych PB_USC lub AA_USC daje niespodziewanie dobre efekty końcowe - w postaci wydawanych z aplikacji ŹRÓDŁO odpisów - w pełni zgodnych z aktami historycznymi. Zastosowany prosty algorytm przenoszenia aktów ze wzmiankami spełnia dwa podstawowe wymagania:

- odpis zupełny wydany ze ŹRÓDŁA zawiera komplet wzmianek w oryginalnym brzmieniu mimo że akt migrowano razem ze wzmiankami, które

„nie pasowały” do zestawu wzmianek przewidzianych przez ŹRÓDŁO

- odpis skrócony (w tym wielojęzyczny)
- z historycznego aktu z archaicznymi wzmiankami

wydany ze ŹRÓDŁA niesie treść zgodną z interpretacją oryginalnego brzmienia wszystkich wzmianek, czasem również treści uwag, z uwzględnieniem kolejności ich sporządzania i w kontekście historycznych przepisów.

Dzięki gromadzeniu w bazach lokalnych AA_USC/PB_USC tak zwanego „tekstu jednolitego” aktu (w PB_USC potocznie nazywanego „odpisem skróconym”), możliwe jest przeniesienie w pliku XML do aplikacji ŹRÓDŁO aktualnej treści aktu zawartej w „tekście jednolitym” aktu wraz z oryginalnymi tekstami dołączonych do aktu wzmianek.

„Tekst jednolity” aktu jest podsumowaniem merytorycznej pracy kierownika usc związanej z dołączaniem historycznych wzmianek.

W przypadku skorzystania z „tekstu jednolitego” aktu - użytkownikowi pozostaje jedynie akceptacja zaproponowanego przez aplikację EKSPORT_USC rodzaju wzmianki (tzw. „INNA_WZMIANKA”) oraz sprawdzenie w aplikacji ŹRÓDŁO przed zatwierdzeniem aktu, czy wszystkie aktualizacje w akcie zostały wykonane i czy odpisy: skrócony i zupełny zostały wygenerowane poprawnie.

Nie należy usuwać w aplikacji ŹRÓDŁO oryginalnych wzmianek przeniesionych za pośrednictwem pliku XML jako „INNA_WZMIANKA”. Usunięcie tekstów wzmianek, spowoduje konieczność ręcznego dołączenia najbardziej podobnych wzmianek ze słownika aplikacji ŹRÓDŁO w celu „rekalkulacji” aktu. Przed zatwierdzeniem dołączonych w taki sposób wzmianek, dodatkowo należałoby „ręcznie” przerezagować ich treści do brzmienia oryginalnego.

Wyjątek w postępowaniu stanowią wzmianki o ustaniu małżeństwa, których treść wstawiana jest przez aplikację ŹRÓDŁO w miejsce adnotacji w odpisie skróconym małżeństwa. W takim przypadku rodzaj wzmianki przeniesionej do pliku XML jest tak dobrany, że jej treść odpowiada treści adnotacji, zamieszczonej

w odpisie skróconym np. „ROZWÓD”, „UNIEWAZNIENIE_MALZENSTWA”, „NIEISTNIENIE_MALZENSTWA”.

Dodatkowe usprawnienia wprowadzone do Aplikacji Wspierających

1. Aplikacja EKSPORT_USC została zintegrowana z aplikacją PB_USC w taki sposób, że oba programy obsługują taki sam akt i można je przełączać kliknięciem w odpowiednią ikonę na ekranie. Klawisz „Odśwież dane” dostępny w menu aplikacji EKSPORT_USC umożliwia synchronizację z danymi poprawianymi w PB_USC. Integracja aplikacji umożliwia uzupełnianie i naprawę treści aktów, wzmianek, przypisków oraz treści „tekstów jednolitych” aktów w trakcie przenoszenia

2. W aplikacji EKSPORT_USC oraz w zakładce „SRP” aplikacji AA_USC następuje automatyczna identyfikacja rodzaju wzmianki (w rozumieniu aplikacji ŹRÓDŁO) m. in. w celu zagwarantowania właściwej adnotacji w odpisach skróconych małżeństwa

3. W aplikacji EKSPORT_USC oraz w zakładce „SRP” aplikacji AA_USC wprowadzono funkcjonalność automatycznego uzupełniania i naprawiania zawartości aktów oraz „tekstów jednolitych” aktów, uruchamianą podczas generowania plików XML. Dane przeznaczone do migracji podlegają weryfikacji, a pola zawierające dane wstawione przez aplikację, lub różniące się od odpowiadających im danych w bazie lokalnej zostają wyróżnione w celu ostrzeżenia użytkownika.

4. W przypadku wystąpienia pustego rekordu aktu w bazie PB_USC nagłówek aktu w aplikacji EKSPORT_USC zawierający tylko dane podstawowe zostaje wyróżniony w celu ostrzeżenia użytkownika.

5. W przypadku przeniesienia aktu urodzenia dodano funkcję automatycznie rozdzielającą w pliku XML imię i nazwisko osoby fizycznej zgłaszającej urodzenie oraz kierownika a także możliwość edycji tych danych. Pola „Imię” i „Nazwisko” osoby zgłaszającej są wyróżniane w każdym przypadku, nawet jeżeli są puste. Ponadto dodano możliwość edycji płci dziecka, ponieważ w aplikacji ŹRÓDŁO poczynając od wersji 1.7.5. - pole to nie

może być puste. Pole „Płeć dziecka” jest wyróżniane (zarówno w akcie jak i odpisie skróconym), jeżeli płeć zapisana w bazie jest różna od *męskiej* lub *żeńskiej* albo płeć przedstawiona w polu jest różna od płci zapisanej w bazie.

6. Wyodrębniono i przesunięto nazwiska noszone po zawarciu małżeństwa z pola uwagi do właściwego pola w akcie małżeństwa. Wymaga tego rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie przenoszenia aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 204):

§ 9. 3. Jeżeli w przenoszonym akcie małżeństwa w rubryce „uwagi” jest wpisane nazwisko noszone po zawarciu małżeństwa lub nazwisko, jakie będą nosiły dzieci zrodzone z tego małżeństwa, to te dane zamieszcza się w akcie małżeństwa w rejestrze stanu cywilnego w polu przeznaczonym na zamieszczenie nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa lub nazwiska, jakie będą nosiły dzieci zrodzone z tego małżeństwa.

Pola z nazwiskami małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa zostają wyróżnione, jeżeli w bazie nie jest wpisane nazwisko mężczyzny lub kobiety noszone po zawarciu małżeństwa.

7. Wprowadzono funkcjonalność polegającą na możliwości wypełnienia, poprawienia i przenoszenia do pliku XML nazwiska noszonego po powrocie do nazwiska osoby rozwiedzionej, które często jest zapisane tylko w tekście adnotacji w PB_USC. W pliku XML nazwisko noszone po powrocie do nazwiska osoby wpisywane są w odrębne pola w zależności od tego, który z małżonków wrócił do nazwiska. Pola z aktualnie noszonymi nazwiskami dla mężczyzny lub kobiety, jeżeli są inne niż po zawarciu małżeństwa, zostaną wyróżnione jeżeli jest w nich zapisana jakakolwiek wartość.

8. Wyodrębniono i przesunięto do właściwych pól w pliku XML imię i nazwisko kierownika, biegłego, tłumacza w akcie małżeństwa. Wymaga tego rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie przenoszenia aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 204): § 11. Imię i nazwisko osoby, która:

1) jest wpisana w przenoszonym akcie stanu cywilnego jako osoba, która sporządziła przenoszony akt stanu cywilnego, zamieszcza

się w akcie stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w polu przeznaczonym na zamieszczenie imienia i nazwiska kierownika urzędu stanu cywilnego sporządzającego ten akt;

2) jest wpisana w przenoszonym akcie stanu cywilnego jako świadek, biegły lub tłumacz, zamieszcza się w akcie stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w polach przeznaczonych na zamieszczenie imienia i nazwiska świadka, biegłego lub tłumacza.

9. Dodano funkcję automatycznie rozpoznającą czy zgon został zgłoszony przez osobę fizyczną czy przez inny podmiot. Funkcja automatycznie rozdziela imię i nazwisko osoby fizycznej zgłaszającej zgon, albo zamieszcza w odpowiednim polu nazwę innego podmiotu zgłaszającego zgon. Pola zostaną wyróżnione jeżeli zostaną wpisane przez aplikację lub nadpisane przez użytkownika

10. Wyodrębniono i przesunięto do właściwych pól w pliku XML nazwiska rodziców zmarłego, wpisując zawartość dodatkowych pól z odpisu skróconego na potrzeby odpisu wielojęzycznego. Wyodrębniono pole „płeć zmarłego”, która wynika wprost z zarejestrowanego stanu cywilnego zmarłego. Przenoszenie danych „nadmiarowych” w odniesieniu do aktu, które zostały zgromadzone w aplikacjach dotychczasowych (np. numery PESEL, dodatkowe dane zgromadzone w związku z zapewnieniami czy na potrzeby odpisu wielojęzycznego) jest zgodne z ustawą PASC:

art. 124.4. Kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując przeniesienia aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego, może z urzędu uzupełnić jego treść w drodze czynności materialno-technicznej, na podstawie dotychczasowych akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego, jeżeli informacje zawarte w tych aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego nie budzą wątpliwości, a uzupełnienie treści aktu stanu cywilnego następuje w zakresie informacji niewymaganych w przepisach dotychczasowych, a wymaganych niniejszą ustawą;

i jest zapisane w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 225)

§ 8. Przy akcie stanu cywilnego zamieszcza się dane, których nie zawiera akt stanu cywilnego, a które są niezbędne do

wydania wielojęzycznego odpisu skróconego w rozumieniu Konwencji nr 16 dotyczącej wydawania wielojęzycznych odpisów skróconych aktów stanu cywilnego, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 września 1976 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 166, poz. 1735), zwanego dalej „odpisem wielojęzycznym”.

Przykład migracji aktu małżeństwa z wzmianką o rozwodzie i powrocie do nazwiska

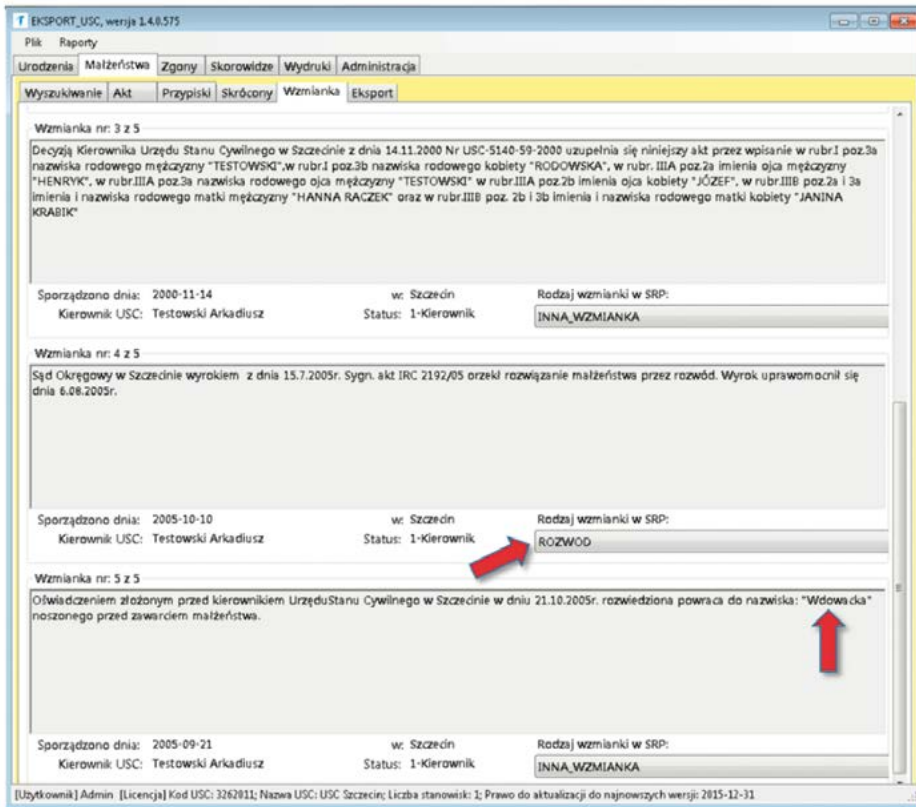
Transkrypcja dotyczyła aktu małżeństwa obywateli polskich, zamieszkałych w Las Vegas, którzy zawarli małżeństwo w Las Vegas. Akt zawierał: nazwiska i imiona małżonków oraz miejsca i daty ich urodzenia.

Po dokonaniu transkrypcji aktu, w akcie małżeństwa naniesiono wzmianki dotyczące:

- oświadczenia o nazwiskach przyjętych po zawarciu małżeństwa przez mężczyznę, kobietę oraz nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa,
  - zmiany obowiązującej nazwy miejscowości urodzenia mężczyzny,
  - oraz uzupełnienia aktu o nazwiska rodowe małżonków i dane ich rodziców.
- Po rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód, naniesiono kolejne wzmianki:
- o rozwodzie
  - oraz o powrocie kobiety do nazwiska noszonego przed ślubem.

Pomimo skomplikowanej struktury danych w przykładowym akcie, przeniesienie treści aktu razem ze wzmiankami do pliku XML przebiegło prawidłowo a treść podglądu odpisu skróconego oraz treści przeniesionych wzmianek w aplikacji ŹRÓDŁO są zgodne z aktem historycznym.

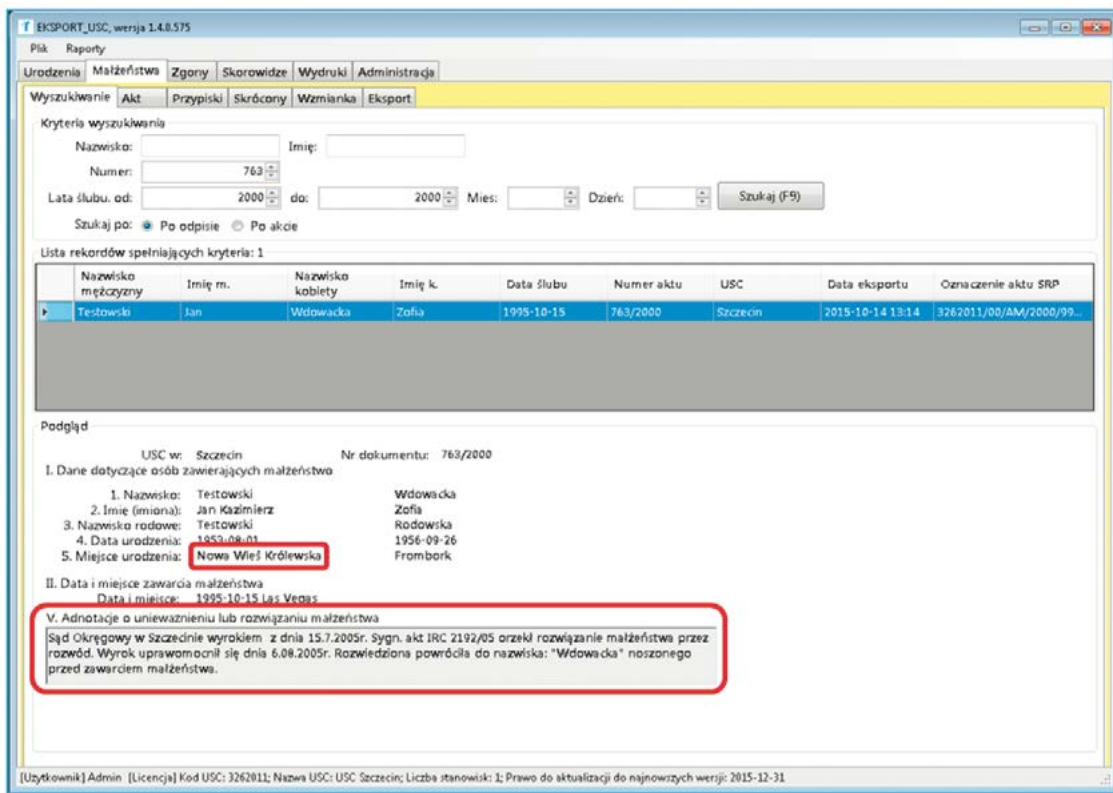
Należy doskonalić i usprawniać proces przenoszenia pojedynczych aktów, ale przenoszenie pojedynczych aktów powinno być jak najszybciej zastąpione migracją czyli masowym przenoszeniem całych ksiąg a nawet roczników.

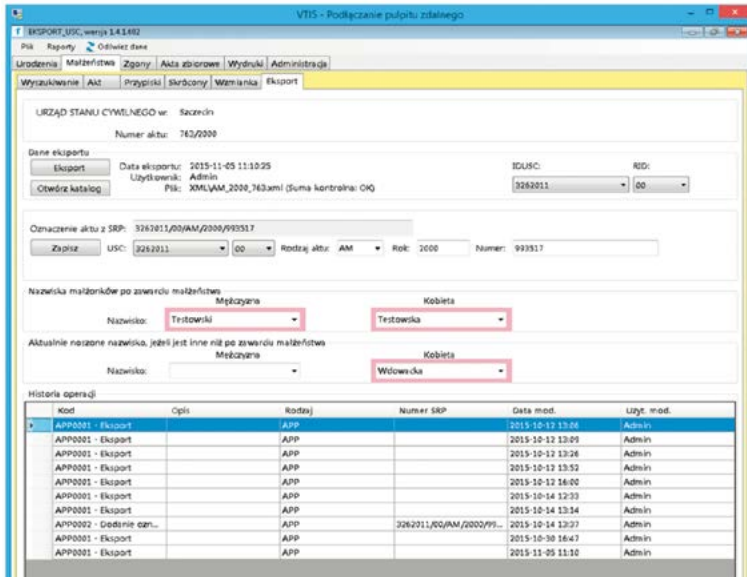
Rys. 4. Widok wzmianek w akcie małżeństwa w aplikacji EKSPORT_USC

Aplikacja EKSPORT_USC automatycznie sklasyfikowała wszystkie wzmianki jako:

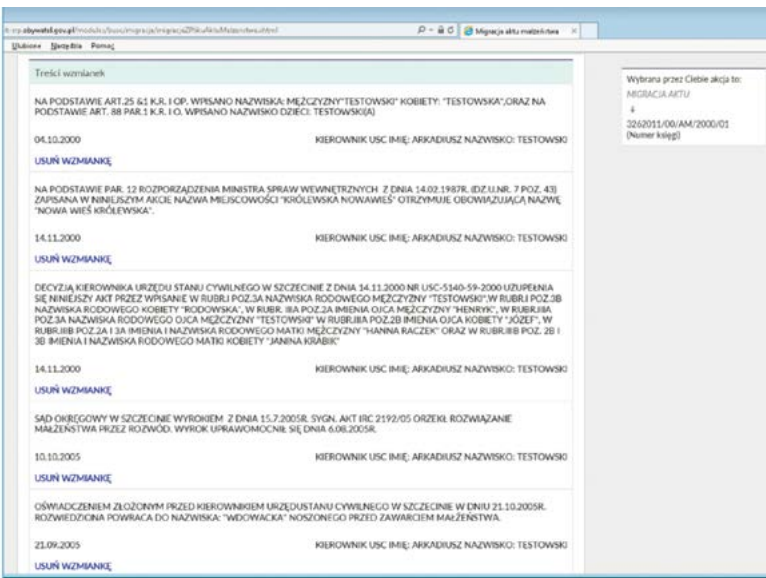
„INNA_WZMIANKA” oprócz wzmianki o ROZWODZIE

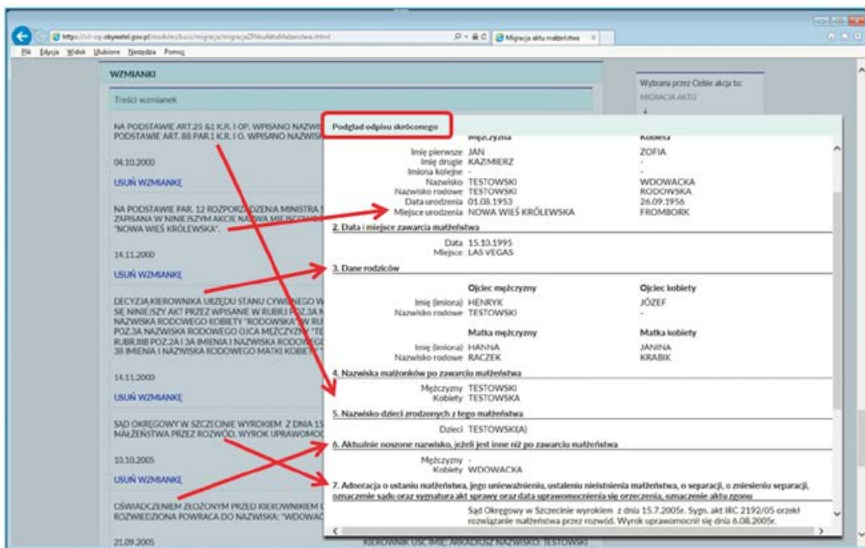
Rys. 5. Widok „tekstu jednolitego” aktu w aplikacji EKSPORT po „skonsumowaniu” wszystkich wzmianek

Rys. 6. Widok formularza Eksport z wyróżnionymi polami przez aplikację EKSPORT_USC zawierającymi dane o nazwiskach małżonków po zawarciu małżeństwa oraz nazwiskach noszonych po powrocie do nazwiska.

Rys.7. Widok przeniesionych do ŹRÓDŁA tekstów historycznych wzmianek

Rys. 8. Podgląd odpisu skróconego przed zatwierdzeniem aktu w aplikacji ŹRÓDŁO z zaznaczeniem zmian jakie wniosły do odpisu poszczególne wzmianki

Edmund
Olczak
Prezes Oddziału
Małopolskiego
SUSC
Dyrektor
- Kierownik USC
w Krakowie

KONFERENCJA W KRAKOWIE

W dniach 25-26 czerwca 2015 r. Oddział Małopolski Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP zorganizował w Krakowie konferencję „Rejestracja stanu cywilnego wg aktualnych przepisów”.

Tym razem odstąpiono od formy szkoleniowej, gdyż ideą spotkania była wymiana doświadczeń, jakich nabyliśmy od 1 marca 2015 r. w związku ze zmianami legislacyjnymi i wprowadzeniem aplikacji Źródło.

Na zaproszenie do wzięcia udziału w konferencji odpowiedziało 18 Urzędów Stanu Cywilnego. Przybyły 22 osoby z Warszawy, Łodzi, Wrocławia, Poznania, Szczecina, Białegostoku, Kielc, Rzeszowa,

Tarnowa, Koszalina, Jastrzębia Zdroju, Siedlec, Piotrkowa Trybunalskiego, Nowej Soli, Józefowa, Makowa Mazowieckiego, Prószkowa oraz Krakowa.

Konferencję podzielono na panele dyskusyjne:

Rejestracja stanu cywilnego wg przepisów obowiązujących od 1 marca 2015 r.

Rejestracja stanu cywilnego z uwzględnieniem zadań z zakresu ewidencji ludności.

Informatyzacja rejestracji stanu cywilnego, praca w aplikacji Źródło.

Koszty realizacji zadań zleconych ponoszonych przez gminy, w tym USC.

Moderatorem spotkania był Edmund Olczak, Prezes Oddziału, a prezentacje

multimedialne przedstawiał i omawiał Szczepan Ciuła, Sekretarz Oddziału.

Wszyscy uczestnicy konferencji brali w niej intensywny udział. Omówiono realizację zadań wynikających z nowej ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego i ustawy o ewidencji ludności. Dzielono się spostrzeżeniami w zakresie wdrożenia od 1 marca 2015r. istotnych zmian w sposobie realizacji zadań powierzonych urządům stanu cywilnego.

Zauważalnym skutkiem wdrożenia nowych przepisów i ogólnopolskiej aplikacji Źródło stało się obciążenie pracowników urzędu stanu cywilnego dodatkowymi obowiązkami, wykraczającymi poza ramy przeciętnego, zwykłego trybu i zakre-

Uczestnicy konferencji

su wykonywanych czynności. Do tego doszło ogromne obciążenie związane z odpowiedzialnością za prawidłowe prowadzenie spraw nie tylko w zmienionych, ale także ciągle zmieniających się, w związku z prowadzonymi w trybie ciągłym pracami modyfikacyjnymi i dostosowującymi, w warunkach prawnych i funkcjonalnych.

Podkreślono, że realizacja zadań od 1 marca 2015 r. wymaga zwiększenia czasu pracy, co wiąże się z koniecznością

ponoszenia dodatkowych kosztów na realizację zadań zleconych gminie przez administrację rządową. Wszyscy zgodnie potwierdzili, że aby terminowo realizować zadania zlecone z zakresu rejestracji stanu cywilnego, ewidencji ludności niezbędne jest zatrudnienie dodatkowych pracowników w urzędach stanu cywilnego.

Sprecyzowano wnioski, które zostaną przesłane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Na szczęście nie samymi problemami człowiek żyje. Ponieważ uczestnicy konferencji mieszkali w samym centrum Krakowa, w uroczych, średnio-wiecznych (acz w pełni w środku nowoczesnych) kamieniczkach, Stare Miasto z licznymi zabytkami, kawiarenkami, urokliwymi zaułkami, stało przed nimi otworem zaraz po wyjściu z hotelu.

Zwiedziliśmy Fabrykę Emalia Oskara Schindlera, pokazującą okupacyjne życie Krakowa, ze szczególnym uwzględnieniem losu krakowskich Żydów i działań Oskara Schindlera na rzecz ich ratowania od zagłady.

Wszyscy też dzielnie uczestniczyli w niełatwej wspinaczce, pokonując 271 wąskich schodów, na Hejnalicę Bazyliki Mariackiej, aby podziwiać piękną panoramę Krakowa. Niestety, tylko połowa grupy miała okazję obserwować na żywo, jak strażak gra hejnał na cztery strony świata. Mimo to sądzę, że konferencja w swoim, głównie przecież merytorycznym zakresie, spełniła zadanie.

 Edmund Olczak

Kraków, czerwiec 2015 r.

NYSA:

Województwo: opolskie
 Kod terytorialny: 1607053
 Powierzchnia gminy: 218 km²
 Liczba mieszkańców
 miasta i gminy: około 60 tys.

Jeziro Nyskie

Foto: UM

KONTAKT:

Urząd Stanu Cywilnego w Nysie
 ul. Kolejowa 15
 48-300 Nysa
 tel. 77 40 80 626
 fax 77 40 80 629
 e-mail: usc_1@www.nysa.pl
 www.nysa.eu

NYSA

Nysa leży w południowo-zachodniej części Opolszczyzny, nad rzeką Nysą Kłodzką, u podnóża Sudetów. Przez kilkaset lat miasto było stolicą Księstwa Biskupiego oraz jednym z najważniejszych ośrodków kulturalnych i gospodarczych ówczesnej Europy.

Miasto i gmina Nysa mają niewyczerpane pokłady atrakcji turystycznych. Każdy turysta znajdzie tu dla siebie coś interesującego, intrygującego i zajmującego. Jedną z największych atrakcji turystycznych jest Jezioro Nyskie, które oferuje wspaniałą wypocznik na swojej piaszczystej plaży. Dla aktywnych turystów dostępny jest szereg atrakcji wodnych takich jak: pływanie łódką, żaglówką i na desce surfingowej oraz spacer po zabytkowym parku.

Nysa oferuje też wiele atrakcji związanych z odkrywaniem historii miasta. Turyści mogą podziwiać piękne zabytki zarówno pieszo jak i przemierzając trasy rowerowe.

Do najciekawszych zabytków historii miasta można zaliczyć Nyskie Fortyfikacje, Starą Dzwonnicę, Fontannę Trytona czy też gotycką Bazylikę Mniejszą św. Jakuba i św. Agnieszki.

Dla amatorów duchowych wycieczek Nysa oferuje wędrowkę śladami jakie pozostawiła po sobie nysanka, Śląska Samarytanka, beatyfikowana w 2007 roku Maria Luiza Merkert, bądź na cztery sposoby - pieszo, konno, rowerem, kajakiem - pielgrzymować Nyską Drogą św. Jakuba, połączoną z Europejskim Szlakiem św. Jakuba biegnącym do jego grobu w Santiago de Compostela (Hiszpania).

Kwitające środowisko, dogodne położenie komunikacyjne pomiędzy Górnym i Dolnym Śląskiem, bliskość Republiki Czeskiej oraz dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna, telekomunikacyjna, energetyczna i gazowa są atutami miasta, które aktywnie wspiera przedsiębiorczość, oferując ulgi podatkowe w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz programu de minimis; utworzona została także Podstrefa Nysa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” Sp. z o.o. W 2010 r. utworzony został Regionalny Park Przemysłowy oferujący inwestorom tereny o powierzchni 157 ha. Właśnie rozpoczęła się w mieście budowa kompleksu sportowego, a obecnie trwa już budowa północnej obwodnicy miasta oraz modernizacja nyskiego zbiornika retencyjnego i częściowa zabudowa rynku miejskiego.

Tekst: UM W Nysie

URZĄD STANU CYWILNEGO W NYSIE

Urząd Stanu Cywilnego w Nysie od września 2010 r., mieści się w nowej siedzibie w budynku Urzędu Miejskiego w Nysie przy ulicy Kolejowej 15. W magistracie znajduje się obecnie reprezentacyjna i funkcjonalna sala ślubów zaprojektowana i wyposażona zgodnie z obowiązującymi standardami. Gustowne wnętrza sali i miła atmosfera sprawiają, że pary chętnie wybierają na miejsce ceremonii zaślubin właśnie salę ślubów przy USC w Nysie. Obiekt jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Od tego roku /zgodnie z obowiązującymi przepisami i odpowiednią opłatą/ na wniosek osób zainteresowanych, chcących wstąpić w związek małżeński tutejszy Urząd „wychodzi” w plener.

Ceremonie ślubne zwykle odbywają się w piątki i soboty.

Na co dzień Urząd Stanu Cywilnego zajmuje się rejestracją urodzeń, małżeństw i zgonów oraz cykliczną organizacją jubileuszy Złotych Godów.

Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego jest Joanna Dygas-Wandzel, zaś jej zastępcą Agnieszka Kosek.

Sala ślubów

Foto: UM

Foto: UM

WYNIKI MÓWIĄ SAME ZA SIEBIE

95%

niższe zużycie energii dzięki
WorkForce Pro RIPS¹

98%

krótszy czas działań konserwa-
cyjnych z WorkForce Pro RIPS¹

75 000

stron ciągłego drukowania
z Workforce Pro RIPS²

99%

mniej odpadów
z WorkForce Pro RIPS¹

Pokonuje konkurencyjne drukarki laserowe w niezależnych testach druku ¹

epson.eu/RIPS

Drukarki atramentowe Epson.
Lepsze drukarki dla firm.

1. Według testów BLI, w których porównano urządzenie z wybranymi odpowiednikami innych firm. Więcej informacji można znaleźć na stronie www.epson.pl/inkjetsaving
2. Więcej informacji można znaleźć na stronie www.epson.pl/inkjetsaving

Autoryzowany dystrybutor:
TechnikaIT
marketing@technikait.com.pl

EPSON®
EXCEED YOUR VISION